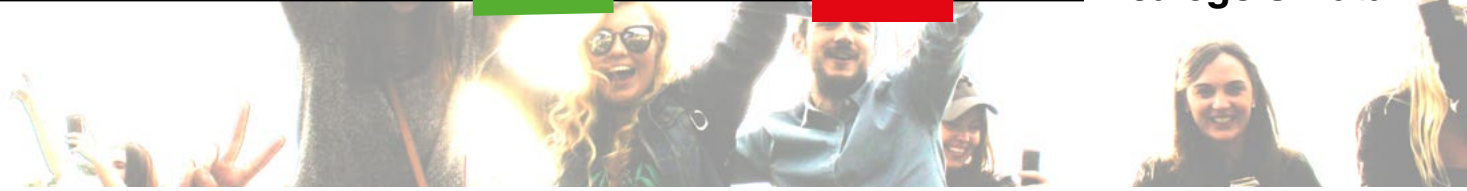

Cogito POLONI dla I

E-magazyn
dla młodzieży
polonijnej
z całego świata

- „Budujmy razem przyszłość!”
– głos młodych
- SPRAWDZILIŚMY☺
Szkoły w **Remseck**
i **Daugavpils** są super!
- Jakie pasje **mają**
NASTOLATKOWIE
w Polsce?
- **Kochamy kino**
i rozmawiamy
o **FILMACH**
- **Inspiracje**
na **WYCIECZKĘ**
po Polsce
- Poznajemy młodzieżowe
SŁÓWKA na **TOPIE**
- **Na polski i historię:**
  - Motyw w kulturze: Ojczyzna
    - Analiza wiersza
„Moja piosnka [II]” Norwida
  - Misja: Wolna Polska
  - Ciekawostki o Rządzie RP
na uchodźstwie
- **Poradnik:**
Piszemy charakterystykę
bohatera lektury

Cześć Polonio!

Zapraszam do lektury 3. e-wydania „Cogito dla Polonii”, w którym nasi bohaterowie z Polski i ze świata pokazują swoje pasje, projekty, odkrywają przed nami swój świat. Dzięki ich opowieściom będziesz bliżej swojej Ojczyzny, spraw, którymi żyją nastolatki. Gościmy też świetne Nauczycielki z polskich szkół w Daugavpils i w Remseck, które pomagają uczniom rozwinąć skrzydła.

Ten numer jest wyjątkowy, bo ukazuje się przed ważnym dla Polaków Narodowym Świętem Niepodległości. Nie mogło więc zabraknąć materiałów, które przydadzą się na lekcję języka polskiego czy historii Polski. Piszemy o motywie ojczyzny w literaturze, ale też o niezwyklej „Misji: Wolna Polska” i historii Rządu RP na uchodźstwie. Podpowiadamy, jak napisać wypracowanie o bohaterze, który był patriotą. Analizujemy również jeden z najbardziej osobistych wierszy Cypriana Kamila Norwida. No i zapraszamy na wycieczkę po Polsce, ale do miejsc, które mogą zaskoczyć. ☺ To co? Ruszamy. ☺

Gorąco namawiam do współpracy z „Cogito dla Polonii”. Piszcie nam o swoich pasjach, dzielcie się swoim doświadczeniem. Zadebiutujcie w e-magazynie dla polonijnej młodzieży z całego świata.

Zapraszam do czytania,
Ola Siewko
redaktor naczelna
„Cogito dla Polonii”

Do poczytania w 3. numerze

4 Dzieje się! Fajne akcje i konkursy

Zapraszamy na Pierwszy Kongres Młodzieży Polonijnej we Włoszech, a także do udziału w wyjątkowym konkursie historycznym Patria Nostra. Piszemy też o świetnym programie dla uczniów „Poznaj Polskę – kraj rodzinny”.

Zapraszamy na nasze konta na Facebooku i Instagramie (@CogitoDlaPolonii). Tam też znajdziecie ciekawe materiały. Poznacie inne polonijne szkoły, zobaczycie, co się dzieje u młodej Polonii. Wszystkie numery „Cogito dla Polonii” znajdziecie w Polonijnej Bibliotece Cyfrowej: www.pbc.uw.edu.pl.

10 Jak żyją nastolatki w Polsce: Jesteśmy TAKsprawni!

Czasem jedno spotkanie, jedna rozmowa przekonuje, że to od nas samych zależy, czy będziemy wspierać swoją pasję tych, którzy chcą pokonywać własne bariery! KINGA PAŁKA z Tarnowa zaraża optymizmem, energią, więc za nią poszli i inni...

Mówi AMELIA KUDASIK, absolwentka V LO im. Augusta Witkowskiego w Krakowie, stypendystka programu naukowego University of Cambridge.

12 Polska szkoła jest super!

„Moim uczniom mówię, by wierzyli w swoje marzenia. Nawet jeśli wydają się one nierealne, niech próbują je spełnić” – mówi EDYTA MITKA-MATEJKO, dyrektor Szkoły Polskiej przy Konsulacie Generalnym RP w Monachium z siedzibą w Remseck.

15 Studia w Polsce

Co cię zaskoczy na prawie? Opowiada MICHAŁ HUTNY, absolwent Uniwersytetu Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie.

16 Nastolatki z UK: Kochamy kino!

Polska młodzież z Wysp Brytyjskich kocha kino. Zapytałśmy ją o ulubione filmy.

Działasz na rzecz Polonii? Twoja polska szkoła zrealizowała ciekawy projekt? Wzięłaś udział w interesującej imprezie ośrodka polonijnego lub instytucji polonijnej? Napisz nam o tym! Zostań naszym korespondentem. Wyślij swojego newsa na adres: cogito@cogito.com.pl.

Jeśli masz młodsze rodzeństwo, powiedz mu o „Kumpla dla Polonii”.

To pismo dla dzieci polonijnych z całego świata w wieku 6–10 lat.

Znajdziecie w nim ciekawe artykuły i cenne pomoce do nauki języka polskiego. Zapraszamy: <http://www.pbc.uw.edu.pl/17211/146/Kumpel.html>

Drodzy Nauczyciele Polonijni – nasi odkrywcy talentów polonijnej młodzieży – pamiętajcie, że czekamy na prace i teksty Wasze i Waszych Uczniów. Przesyłajcie je mailem do redakcji: cogito@cogito.com.pl. Każdemu nauczycielowi i jego uczniowi wystawimy zaświadczenie o publikacji w „Cogito dla Polonii”.

18 Inspiracje na wycieczkę po Polsce

Odwiedzacie rodzinę w Polsce? Byliście już w Warszawie, Krakowie i szukacie innych ciekawych miejsc? Oto nasze podpowiedzi. 😊

20 Motyw w literaturze: Ojczyzna

Ważny w kulturze polskiej ze względu na to, że często nasz naród tracił wolność i walczył o niepodległość.

22 Ważny utwór:

„Moja piosenka [II]”

To jeden z najbardziej osobistych wierszy Cypriana Kamila Norwida. Przenieśmy się razem z poetą do ojczystego kraju...

24 Jak to napisać: Wypracowanie

o superbohaterze

Nasze zadanie to opisać bohatera i udowodnić, że wykazał się patriotyzmem.

26 Historia Polski jest ciekawa:

„Polska poza Polską”

Jak doszło do powstania Rządu RP na uchodźstwie i kim byli ludzie, których życie to przykład wierności i oddania Ojczyźnie?

28 Polska kultura

Zapraszamy na muzyczną ucztę, którą przygotowała Sanah, a także do świata wierzeń słowiańskich i powieści o współczesnych nastolatkach.

30 Młodzieżowe SŁÓWKA na topie

Rozmawiasz z kuzynami z Polski... i nagle natykasz się na słowa, których nie do końca rozumiesz. Oto krótka ściągawka z modnymi, młodzieżowymi zwrotami.

POLSKIE BRACTWO
KAWALERÓW GUTENBERGA

Koordynator projektu:

prof. dr hab. Dariusz Kuźmina

Redaktor naczelna:

Ola Siewko

Skład i opracowanie graficzne:

IlustraDorka Dorota Domagała

Okładka: Dean Drobot7/Shutterstock.com

Zdjęcia: Shutterstock.com, Pixabay.com, domena publiczna/Wikimedia Commons

Adres redakcji:

e-mail: cogito@cogito.com.pl
al. Waszyngtona 146, lokal 302
04–076 Warszawa

Dystrybucja:

Polonijna Biblioteka Cyfrowa

Wydawca:

Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga
ul. Marywilska 34 E
03–228 Warszawa

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2022.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

POLECAMY!

KONKURS HISTORYCZNY PATRIA NOSTRA

Serdecznie zapraszamy młodzież polonijną, a także polonijnych nauczycieli do udziału w konkursie historycznym Patria Nostra. Zadaniem konkursowym jest stworzenie 60-sekundowego filmu lub animacji prezentujących ważne wydarzenia z historii Polski. Prace mogą być wykonane różnymi technikami, poczynając od statycznych, ręcznie rysowanych plansz, poprzez animację poklatkową, film z udziałem aktorów (przeważnie samych uczniów) aż po tzw. machinimę – animacje generowane z wykorzystaniem silników gier komputerowych.

TEMATY PRAC KONKURSOWYCH dostępne są dla zarejestrowanych uczestników i przydzielane według kolejności zgłoszeń. Dotyczą one wydarzeń z jednego z 52 tygodni w roku.

REJESTRACJA uczestników odbywa się poprzez stronę internetową konkursu www.konkurs-patrianostra.pl

👉👉 Uwaga, termin nadsyłania prac mija 31 października !!

Nagrody główne to wycieczki do Polski dla 5 najlepszych drużyn !!

Nagrody rzeczowe dla wszystkich.

Szczegóły na 👉👉

www.konkurs-patrianostra.pl

Wyjątkowe wydarzenie!

PIERWSZY KONGRES MŁODZIEŻY POLONIJNEJ WE WŁOSZACH – POLONIA TO MY.PL!

Młodzież polska we Włoszech spotka się w Domu Polskim na Via Cassia 1200 w Rzymie w ostatni weekend października (28–30.10.2022 roku), by podzielić się polskością między sobą, zastanowić się nad wspólną, polonijną przyszłością, tak żeby stworzyć grupę przyjaciół, która będzie chciała reprezentować młodą Polonię we Włoszech. Na uczestników Kongresu czeka bogaty program, między innymi warsztaty dziennikarskie „ABC dziennikarstwa – praca z kamerą”, „ABC dziennikarstwa – praca z tekstem”. Młodzi Polacy we Włoszech dowiedzą się również, jak zorganizować wydarzenie i odnieść sukces, dlaczego warto działać w stowarzyszeniach polonijnych, jak skutecznie pracować w zespole i jaką w nim pełnić funkcję.

ZAPISY poprzez formularz: <http://bit.do/PoloniaToMy-Kongres-Rzym-2022>

PROGRAM: <https://poloniatomy.pl/.../2022/09/IKMPwW-PROGRAM-2022.pdf>

WYKŁADOWCY: <https://poloniatomy.pl/.../09/IKMPwW-Wykładowcy-2022.pdf>

Świetny program dla uczniów!

POZNAJ POLSKĘ – KRAJ RODZINNY

Dzięki temu projektowi uczniowie i nauczyciele szkół polskich przy przedstawicielstwach dyplomatycznych RP i urzędach konsularnych RP, szkół im. Komisji Edukacji Narodowej prowadzonych przez ORPEG oraz sekcji polskich w szkołach we Francji po raz pierwszy będą mogli wyjechać na wycieczki szkolne do Polski. Uczniowie będą odkrywali bogactwo przyrodnicze, historyczne i kulturalne naszego kraju. Zorganizowane wycieczki szkolne powinny uwzględniać priorytetowe obszary edukacyjne wskazane przez Ministra oraz spotkania z uczniami szkół z Polski.

Program „Poznaj Polskę – kraj rodzinny” realizuje, na zlecenie Ministra Edukacji i Nauki, Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą. Zadanie zakończy się w grudniu 2022 roku.

fot. materiały promocyjne

ZAWSZE dają szansę

Jakich lubimy nauczycieli? Takich, którzy w nas wierzą, wspierają, z którymi można o wszystkim porozmawiać, którzy inspirują do działania. Właśnie taka jest pani **Anita Perlińska**, nauczycielka języka polskiego z **Państwowego Gimnazjum Polskiego im. Józefa Piłsudskiego w Daugavpils na Łotwie**. W tym roku otrzymała tytuł Nauczyciela Roku.

Ola Siewko: Została Pani Nauczycielką Roku w swojej szkole za zaangażowanie w nauczanie, wspieranie uczniów w ich rozwoju. Spodziewała się Pani?

ANITA PERLIŃSKA: Było to dla mnie zaskoczenie. Wcześniej co prawda otrzymałam informację, że jestem nominowana do tej nagrody, ale nie nastawiałam się, że ją zdobędę. Gdy na uroczystym spotkaniu z okazji Dnia Nauczyciela wręczono mi jednak tę nagrodę, było mi naprawdę bardzo miło, wzruszyłam się. Mam świadomość, że ubiegły rok szkolny był wyjątkowy, przygotowywałam uczniów do różnych konkursów, międzynarodowych i krajowych, np. do Olimpiady z Języka Polskiego, konkursu „Kresy”, a także do ogólnokrajowego dyktanda z języka polskiego, ale też pomagałam w przygotowaniach do konkursów takich jak „Być Polakiem”. Starałam się zachęcać, by młodzież wzięła w nich udział. Mam bardzo zdolnych uczniów, którzy zdobyli np. II miejsce w konkursie recytatorskim „Kresy”, trzech laureatów olimpiady z języka polskiego. Zdaję więc sobie sprawę, że w ubiegłym roku udało mi się zrobić naprawdę dużo z moimi dziećmi, ale nie pod kątem tych nagród z nimi pracuję. Najważniejszą oceną mnie jako pedagoga jest ocena uczniów. To, jak oni pracują na lekcji, jak widać ich zaangażowanie. Gdy spotykamy się w szkole i wymieniamy różne wiadomości, to czuję, że razem jesteśmy na jednej fali.

Niedawno ukazał się raport pokazujący, co uczniowie najbardziej cenią w nauczycielach. I okazuje się, że na pierwszym miejscu nie jest wcale wiedza, którą przekazują, ale empatia.

To prawda, uczniowie chcą, by nauczyciele rozumieli, co oni czują. Dodam, że równie ważny dla nich jest szacunek nauczyciela do dziecka, traktowanie ucznia jako kogoś dorosłego. Ja w rozmowie z uczniem staram się kierować szacunkiem, żeby czuł się przeze mnie poważnie traktowany. Gdy umawiam się z moimi uczniami na coś, zawsze dotrzymuję słowa, zachęcam i motywuję. Oczywiście wiedza jest ważnym elementem nauczania, ale dużo ważniejszym jest złapanie kontaktu, empatia, szacunek, by uczniowie to poczuli.

Na łamach „Cogito dla Polonii” gościliśmy Bożenę Rakicką, matrystkę z Pani szkoły, która mówiła tak: „To wyjątkowa szkoła, a ja dzięki niej czuję się wyjątkowym człowiekiem, bo uczę się języka polskiego i mam fajne, kulturalne życie”. Jej słowa potwierdzają to, co wiemy, że wspiera Pani uczniów, dzięki Pani wierzą w siebie, a działając w różnych projektach i konkursach, nie tylko uczą się ładnie mówić, ale zdobywają wiedzę np. o literaturze.

Czasem trzeba odskoczyć od wkuwania. Uczę głównie w klasach 8 i 9 i wiem, że młodzież przede wszystkim potrzebuje rozmowy, ona naprawdę chce rozmawiać nie tylko o rzeczach związanych z nauką, ale i o sprawach związanych z życiem. Nastolatki chcą mówić o niesprawiedliwościach, które dzieją się na świecie, że ktoś ich niesprawiedliwie ocenił, ktoś o nich coś złego powiedział, a oni tego nie zrobili. Chcą, by wierzyć w nich. W najstarszych klasach mamy taki zwyczaj, że na początku lekcji ja włączam im najważniejsze wiadomości z Polski, co takiego się wydarzyło w polityce, w kulturze, w sporcie, np. że Robert Lewandowski strzelił gola albo że teraz jest sezon na zbieranie grzybów. Są ciekawi tematów studenckich, ostatnio z zainteresowaniem słuchali reportażu o wynajmie mieszkań w Polsce. Omawiamy tematy lekkie i te trudniejsze, jak to, co dzieje się obecnie na Ukrainie. My sobie rozmawiamy o tym wszystkim po polsku. Oni opowiadają po polsku również o tym, co dzieje się na Łotwie, mówią o koncertach, nowej linii tramwajowej, o wyborach. Wymieniamy poglądy. Potem zaś przechodzimy do głównego tematu lekcji.

To jest genialne, że uczycie się od siebie nawzajem. Pani jest ich przewodnikiem po Polsce, języku polskim, inspiruje ich Pani, sami już uczą się dyskutować i myśleć po polsku, a Pani uczy się od nich kultury łotewskiej. Skąd czerpie Pani inspiracje w swojej ścieżce zawodowej?

Głównym motywem mojego nauczania jest to, żeby być osobą, która zawsze daje uczniowi szansę. Ja ją daję – nawet jeśli uczeń nie ma dziesiątek (najwyższa ocena na Łotwie), a chce wziąć udział w olimpiadzie, mówię mu: dobrze, weź udział.

Nikogo nie skreśla Pani, nie szufladkuje?

Dokładnie. Staram się nie być tym nauczycielem, którego ja bym nie lubiła. Poza tym ja poznawałam tutejszą młodzież, byłam ciekawa, jacy oni są, czego potrzebują. I wiem, że są otwarci na to, co nowe w Polsce, na tę współczesność. Ważne są też słowa Janusza Korczaka, który mówił o tym, by traktować dziecko jak równego nam, bo ono też jest człowiekiem.

To prawda. Bardzo dziękuję za rozmowę i gratuluję nagrody 😊

UCZNIOWIE DYSKUTUJĄ

Uczniowie klasy 6a na lekcji języka polskiego pani Anity Perlińskiej omawiali fragmenty utworów dotyczących tolerancji wobec niepełnosprawnych dzieci z innych krajów oraz osób starszych. Spróbowali odpowiedzieć sobie na pytanie: Czym jest tolerancja i czy jesteśmy tolerancyjni? Poznajcie ich opinie.

ARMAND:

Tolerancja jest bardzo ważna w obecnych czasach, gdy na co dzień spotykamy ludzi z różnych kultur, mówiących innymi językami. Ja umiem zaakceptować osoby różniące się ode mnie.

ANDRZEJ:

Tolerancja jest wtedy, gdy szanujemy tych, którzy do nas nie są podobni, np. mają inny kolor skóry lub są inwalidami. Ludzie nietolerancyjni nie szanują tych, którzy różnią się od nich, śmieją się z innych. W człowieku najważniejsza jest dusza. Zrozumiałem, że tolerancja to wielki szacunek.

DARIA:

Jesteś tolerancyjny na przykład, gdy do klasy przychodzi nowy uczeń, pochodzący z Anglii, nie zna języka łotewskiego ani polskiego, a ty mu pomagasz i nie śmiejesz się z niego. Jeżeli się wyśmiewasz, to nie jesteś tolerancyjny.

ELINA:

Gdy człowiek akceptuje drugiego człowieka, nie zwracając uwagi na to, że jest inny, to jest tolerancyjny.

MAKSIM:

Tolerancja jest wtedy, gdy człowiek ma złamaną rękę i nikt się z tego nie śmieje. Ja jestem tolerancyjny – do naszej klasy przyszedł nowy uczeń Aleksander i ja jestem jego kolegą. Nie śmieję się, gdy człowiek upadnie, tylko pomagam mu się podnieść.

ARTIOM:

Tolerancja to nieocenianie drugiej osoby. Chciałbym, żeby na Ziemi było więcej tolerancji. Żeby nikt nie śmiał się z osób niepełnosprawnych.

„DO MŁODYCH” KONTRA „MANIFEST WSPÓŁCZESNEJ MŁODZIEŻY”
Uczniowie klasy 12 na lekcjach języka polskiego i literatury zainspirowali się twórczością Adama Asnyka, poety i pozytywisty, twórcy manifestu młodego pokolenia „Do młodych”. Stworzyli własny manifest współczesnej młodzieży, w którym przedstawili swoje cele, dążenia i program.

„MÓJ Manifest”

Ty i twoje życie należą do Ciebie!
Możesz DOKONAĆ WSZYSTKIEGO!!!

Musisz się tylko postarać!
Wyznaczyć swoje cele, ABY NIKT INNY NIE ZROBIŁ TEGO ZA Ciebie!!!
Nie ma sytuacji bez wyjścia! Nie bój się zmian!
Pamiętaj, że siła to PRAWDA, więc nie kieruj się w życiu kłamstwem!!!

Kornelia Łapkowska, uczennica 12 klasy, napisała też swój manifest.

„Manifest młodzieży”

Jesteśmy inni – wiemy to,
I czasem z nami trudno,
Lecz przemian czas nastąpił,
I żyć nam przyjdzie jutro.

Choć lat nie mamy dużo,
To już odpowiedzialni,
Tworzymy swoją przyszłość,
W przyjaźni, w tolerancji.

Do edukacji rwie nas,
Choć wedle waszych zasad,
Pieniądze i władza
To jest cel naszych starań.

Chcemy żyć w zgodzie, szczęściu,
Mając dom i rodzinę,
I mimo kłótni, sporów,
Rozmowę zakończymy.

Nie będzie wojen, nieszczęść,
Nie będzie hipokryzji!
Będziemy wsparciem razem,
Tworząc nowe tradycje.

To Pokolenie „Z” –
Nie burzcie naszych ambicji,
Budujmy razem przyszłość,
Nie tworząc opozycji!!!

fot. archiwum prywatne Państwowego Gimnazjum Polskiego im. Józefa Piłsudskiego w Daugavpils na Łotwie

Nie warto iść PROSTĄ drogą!

„Chcę prowadzić programy badawcze, wspierać zdolnych. Już to robię, bo nie boję się trudności” – mówi **Amelia Kudasik**, absolwentka V LO im. Augusta Witkowskiego w Krakowie, stypendystka programu naukowego Uniwersytetu w Cambridge, organizatorka Cracow Science Slam.

AMELIO, POD KONIEC MAJA PO RAZ PIERWSZY W KRAKOWIE, A PO RAZ DRUGI W POLSCE ODBYŁ SIĘ SCIENCE SLAM. A TO WSZYSTKO DZIĘKI TOBIE!

AMELIA KUDASIK: Nie tylko dzięki mnie, bo organizowałam Cracow Science Slam wraz z koleżankami Natalią Stopą i Martą Kalitą. Jestem dumna i podekscytowana, że udało się stworzyć ciekawy program naszej konferencji naukowej dla licealistów. Science Slam są bardzo popularne w Stanach Zjednoczonych, tam młodzi ludzie bardzo chętnie biorą w nich udział. Na informację o tej inicjatywie natknęłam się w internecie, gdy sama szukałam możliwości rozwoju. Pomyślałam, że to świetny pomysł, zebrałam więc ekipę przyjaciół i razem dopinamy już ostatnie elementy. Uważam, że każdy z nas musi spotkać na swojej drodze mentora, który wpłynie na jego życie. Science Slam był wydarzeniem, które pomogło licealistom znaleźć swego mentora, ale także odkryć pasje.

Poznanie ludzi z innych krajów otworzyło mi oczy, że w Polsce też mogę korzystać z tego, co oferuje nam świat. Założyłam organizację BRAIN for STEM i działamy na poziomie międzynarodowym.

TY TAKIEGO MENTORA JUŻ SPOTKAŁAŚ?

Tak. W październiku zakwalifikowałam się do programu The Cambridge Centre for International Research i mogłam realizować swój projekt neurobiologiczny dotyczący chorób związanych z pamięcią. Pracowałam nad nim pod okiem dwóch naukowców z Uniwersytetu w Cambridge, do których mogłam się zgłosić z każdą potrzebą. Dzięki tym kobietom odkryłam w sobie pasję do neurobiologii.

DLACZEGO PAMIĘĆ I PROCESY UCZENIA SIĘ?

Już w szkole podstawowej lubiłam się uczyć, zbierać informacje z wielu dziedzin. Wtedy zauważyłam, że niektórzy koledzy, podobnie jak ja, z łatwością się uczą, ale inni mają z tym problem. Zainteresowałam się od strony naukowej procesem zapamiętywania i szukałam międzynarodowych możliwości rozwoju tej właśnie pasji. Tak trafiłam na program naukowy współprowadzony przez Uniwersytet w Cambridge i rekrutowałam się do programu stypendialnego The Cambridge Centre for International Research „Women in STEM”. Dzięki niemu poznałam podstawy neurobiologii, a także prowadziłam pracę badawczą na temat chorób związanych z utratą pamięci. Miałam dostęp do biblioteki online Cambridge, do wywiadów z pacjentami, w razie czego mogłam się umówić z mentorami.

fot. archiwum prywatne

CRACOW SCIENCE SLAM

ROZUMIEM, ŻE PODCZAS CRACOW SCIENCE SLAM OPOWIADAŁAŚ WŁAŚNIE O NEUROBIOLOGII?

Tak, przygotowałam prezentację o chorobie Alzheimera. Zdaję sobie sprawę, że to szeroki temat, ale uważam, że już we wczesnym wieku należy dbać o profilaktykę, by zmniejszyć ryzyko zachorowania. Tu liczą się nie tylko czynniki genetyczne, ale też stres. Co ciekawe, w opóźnieniu objawów choroby Alzheimera pomaga gra na instrumentach, słuchanie muzyki, aktywność społeczna i nauka języków obcych. Marta zaś przygotowała prezentację na temat związany z chemią, a Natalia opowiadała o biologii molekularnej. Ponadto Cracow Science Slam dał szansę 10 innym uczestnikom na wygłoszenie 10-minutowych wystąpień, w których opowiedzieli w przystępny sposób o swojej naukowej pasji.

KTO CIĘ INSPIRUJE DO DZIAŁANIA?

Taką inspiracją była dla mnie książka pt. „Religa. Biografia najśłynniejszego polskiego kardiochirurga”, o profesorze, który jako pierwszy Polak dokonał udanego przeszczepu serca. Też chcę leczyć ludzi. Nie boję się trudności. Uważam, że nie warto iść prostą ścieżką. Ja nie chcę. We wrześniu ubiegłego roku aplikowałam też do Nowojorskiej Akademii Nauk, gdzie byłam liderką projektu.

ZDOBYWASZ DOŚWIADCZENIE NAUKOWE I SIĘ NIM DZIELISZ.

Poznanie ludzi z innych krajów otworzyło mi oczy, że w Polsce też mogę korzystać z tego, co oferuje nam świat. Dlatego postanowiłam założyć własną organizację właśnie ze znajomym z Tanzanii. W BRAIN for STEM działamy na poziomie międzynarodowym. W ramach jednego z programów prowadzimy wolontariat w domach opieki społecznej, gdzie młodzi jako wolontariusze grają koncerty dla starszych ludzi. Prowadzę też magazyn online, wydawany dla społeczności Nowojorskiej Akademii Nauk, pt. „BRAIN for STEM”, w którym publikuje grupa studentów i młodych ludzi ze świata. Dajemy szansę na pisanie artykułów pod opieką mentorów naukowych. Przeprowadziliśmy zdalny Science Slam na Zoomie, zgłosiło się bardzo dużo osób, zebraliśmy jury złożone między innymi ze studentów i naukowców ze społeczności Nowojorskiej Akademii Nauk. Jestem zdumiona, jak świetne i oryginalne pomysły zaprezentowali młodzi ludzie, np. jeden uczestnik wymyślił płyn do odkażania rąk z soku z cytryny.

DZIEWCZYNO, CZY TY MASZ CZAS NA INNE PASJE?

Oczywiście, że tak. Gram na skrzypcach, skończyłam szkołę muzyczną I stopnia. Jestem wolontariuszką w Fundacji Web-Korki, gdzie daję korepetycje z matematyki, angielskiego. Działam w Klinice Matmy, jestem też opiekunką grupy w Uniwersytecie Dzieci. Uwielbiam jeździć na nartach, pochodzę z Nowego Targu. Bardzo lubię spotykać się ze znajomymi.

Inspiracją do działania była dla mnie książka pt. „Religa. Biografia najśłynniejszego polskiego kardiochirurga”, o profesorze, który jako pierwszy Polak dokonał udanego przeszczepu serca. Też chcę leczyć ludzi. Nie boję się trudności.

Jesteśmy TAKsprawni!

Czasem jedno spotkanie, jedna rozmowa zmienia nasze spojrzenie na to, czym tak naprawdę jest sprawność, i przekonuje, że to od nas samych zależy, czy będziemy wspierać swoją pasję tych, którzy chcą pokonywać własne bariery! **Kinga Pałka** zaraża optymizmem, energią, więc za nią poszli i inni...

Kinga Pałka, niesamowita dziewczyna z III Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Tarnowie, od kilku lat wspina się po ściankach wspinaczkowych i skałkach. Bierze udział w zawodach, odnosi sukcesy. Mogłaby więc skupić się na sporcie, na treningach, dzięki którym będzie zdobywać kolejne medale. Ale ona jest inna, ma duszę nie tylko sportowca, ale i społecznika. No i potrafi dzielić się swoją pasją. – Nie jestem w tym wcale sama – podkreśla, gdy zaczynamy rozmowę. – Mam to szczęście, że pasję wspinaczkową dzielą ze mną też świetni młodzi ludzie z mojego miasta Tarnowa oraz z Bytomia. Bez nich nie udałoby się zorganizować charytatywnych zawodów wspinaczkowych.

Dziewięciu wspaniałych

– Wspinamy się z przyjaciółmi od lat. Interesujemy się tym, co dzieje się w świecie wspinaczkowym, dlatego znaleźliśmy krakowską fundację Sprawne Wspinanie, która pomaga osobom niepełnosprawnym. Nie ukrywam, że to właśnie ta misja zainspirowała nas do wsparcia tej fundacji – kontynuuje Kinga Pałka. – Najlepiej było to zrobić za pomocą projektu, a jeśli projekt, to może udział w olimpiadzie Zwolnieni z Teorii?! Długo się nie zastanawialiśmy. W naszym zespole znalazła

– Sytuacja, w której się znalazłam, tylko utwierdziła mnie w przekonaniu, że ważne jest pokazywanie ludziom niepełnosprawnym, że jeśli chcą, to nawet pomimo fizycznej niesprawności, pewnych ograniczeń, mogą się realizować na wielu płaszczyznach, również we wspinaczkę! – wyznaje Kinga Pałka.

fot. archiwum prywatne

się dziewiątka wspaniałych ludzi: Fouad Fahed, Artur Wojnar, Patrycja Pająk, Weronika Biedroń, Karolina Fido, Weronika Rotko, Zuzanna Mientus, Martyna Ciechanowska, no i ja – skromnie dodaje licealistka. – Nazwaliśmy nasz projekt TAKsprawni, bo chcieliśmy pokazać społeczeństwu, że osoby niepełnosprawne wcale nie są od nas gorsze, może nie są w pełni sprawne, ale jednak sprawne, i że jeśli chcą, mogą się wspinać.

Tak się niestety złożyło, że dwa tygodnie po rozpoczęciu prac nad przygotowaniem zawodów charytatywnych Kinga doznała kontuzji barku, przeszła operację, co uniemożliwiło jej start w zawodach sportowych, ale nie odebrało chęci i energii do działania na rzecz TAKsprawnych. – Sytuacja, w której się znalazłam, tylko utwierdziła mnie w przekonaniu, że ważne jest pokazywanie ludziom niepełnosprawnym, że jeśli chcą, to nawet pomimo fizycznej niesprawności, pewnych ograniczeń, mogą się realizować na wielu płaszczyznach, również we wspinaczce!

To prawda, ale potrzeba jednak ludzi, którzy dadzą wsparcie. W zespole projektowym TAKsprawni takie osoby się znalazły. W ich imieniu Kinga mówi o tym, że warto dzielić się swoją pasją z innymi i robić coś dobrego dla świata.

– To był niesamowity dzień. Wszyscy razem wspinaliśmy się po ściankach, pokazywaliśmy i dzieciom, i młodzieży, i dorosłym, i sprawnym, i TAKsprawnym, że można się wspinać, spełniać swoje marzenia!

Dwieście osób w jednym celu

Zawody wspinaczkowe odbyły się 27 marca 2022 roku w hali wspinaczkowej TOSiR w Tarnowie oraz na Rozbarku w Bytomiu. – Przyznam, że najbardziej baliśmy się, że będzie 20 osób, a przyszło 200! – nie ukrywa wzruszenia Kinga. – To był niesamowity dzień. Wszyscy razem wspinaliśmy się po ściankach, pokazywaliśmy i dzieciom, i młodzieży, i dorosłym, i sprawnym, i TAKsprawnym, że można się wspinać, spełniać swoje marzenia! Te nasze zawody miały głęboki sens, bo połączyły dwa światy. Przygotowaliśmy mnóstwo atrakcji i wyzwań, np. drogi wspinaczkowe, które można było pokonywać z zamkniętymi oczami – zawodnicy mogli poczuć się jak osoby niewidome. Atmosfera była cudowna!

Cały dochód, a udało się zdobyć 6 tysięcy złotych (!), przekazali fundacji Sprawne Wspinanie. Na tym nie kończy się działalność teamu, bo w planach ma on np. organizację kolejnych zawodów sportowych łączących świat ludzi sprawnych i niepełnosprawnych. – Chcemy dalej zwracać uwagę na problem, jakim jest wykluczanie osób z niepełnosprawnościami ze świata sportu. Będziemy łamać stereotypy oraz promować wzorce zachowań, które będą wspierać i budować dobre relacje – zapewnia Kinga.

Jej zdaniem sprawność to pojęcie względne, a bariery są tylko w naszej głowie. – Zamiast mówić „niepełnosprawność”, my mówimy „TAKsprawni”, bo chcemy udowodnić, że TAKsprawni mogą dążyć do realizacji marzeń, a nasza nazwa ich nie stygmatyzuje.

Misję i działania TAKsprawnych doceniło jury olimpiady Zwolnieni z Teorii, przyznając projektowi Złotego Wilka w kategorii wydarzenie publiczne w Polsce 2022. Gratulujemy i trzymamy kciuki!

Ważne jest dla mnie zdanie MŁODYCH!

„Moim uczniom mówię, by wierzyli w swoje marzenia. Nawet jeśli wydają się one nierealne, to niech próbują je spełniać. Metodą małych kroków da się do nich przybliżyć”
– mówi **Edyta Mitka-Matejko**, dyrektor **Szkoły Polskiej przy Konsulacie Generalnym RP w Monachium z siedzibą w Remseck**.

Ola Siewko: **Rozmawiamy w Polonijnym Dniu Dwujęzyczności, który dla młodzieży mieszkającej poza granicami Polski jest świętem szczególnym. Jestem ciekawa, czym dla Pani Uczniów jest dwujęzyczność?**

EDYTA MITKA-MATEJKO: Jest dla nich całym życiem. Nasi uczniowie są dwujęzyczni, najczęściej od urodzenia lub wczesnego dzieciństwa. Dzisiaj, z okazji Polonijnego Dnia Dwujęzyczności, prowadziłam zajęcia na ten temat w klasie licealnej. Wywiązała się ciekawa dyskusja. Czy dwujęzyczność pomaga, czy też przeszkadza w życiu? Głosy były różne, większość, że przede wszystkim pomaga. Młodzież docenia to, że zna dwa języki na poziomie języka ojczystego, ale też to, że jest zanurzona w kulturze i polskiej, i niemieckiej, więc może czerpać z obu. Niektórzy licealiści mówią, że może za mało znają język polski, zwłaszcza słownictwo specjalistyczne, np. z biologii, ale wiedzą, że uzupełnią to, gdy zajdzie taka potrzeba. Generalnie czują się dobrze ze swoją dwujęzycznością. Jestem pod wrażeniem, jak dużo wiedzą na ten temat, znają metody nauki dwujęzyczności, np. jedna osoba – jeden język, która jest często wykorzystywana przez rodziców. Mają świadomość, że 20–30 lat temu dwujęzyczność nie była postrzegana pozytywnie, i że dziś około 60% ludzi na świecie jest dwujęzycznych.

Uczniowie swoją dwujęzyczność postrzegają jako wartość dodaną?

Tak, ale my też staramy się im to pokazać. Uczniowie są tego świadomi. Widzą, że nauka w polskiej szkole ma sens, mimo że muszą wstawać rano w każdą sobotę. Dostrzegają plusy. I dlatego często są z nami do ostatniej klasy licealnej. Myślę, że wpływa na to także atmosfera panująca w naszej szkole. Dzieci i młodzież po prostu lubią tu przychodzić, przyjaźnią się między sobą. My bardzo życzliwie podchodzimy do uczniów, ale też wymagamy, realizujemy podstawę programową. Dzieci i młodzież czują się w szkole bezpiecznie i lubią to miejsce. Jest to zasługą oddanego i profesjonalnego grona pedagogicznego, a także wynikiem zaangażowania rodziców. Nasi uczniowie są dwujęzyczni, świetnie radzą sobie językowo, ale również korzystają pod innymi względami. Na przykład w szkole dowiadują się wielu nowych rzeczy, które potem potrafią połączyć z tym, czego nauczyli się w niemieckiej szkole.

Uczniowie klasy ósmej razem z wychowawczynią Panią Moniką Bujak na wycieczce w Paryżu

Widzę, że u Was dużo projektów związanych jest z czytaniem, z literaturą, np. akcja „Przerwa na czytanie”.

Koordinatorem tej akcji w naszej szkole jest pani Małgorzata Koka, nauczycielka wiedzy o Polsce i bibliotekarka. „Przerwa na czytanie” to projekt, który na całym świecie zdobył uznanie i wiele polskich szkół bierze w nim udział. U nas odbędzie się 22 października. Akcja zakłada, by jednego dnia realizować różne działania związane z czytelnictwem i by jak najwięcej osób w jednym czasie czytało książki na przerwie. U nas powstaną strefy czytania, gdzie uczniom klas młodszych bajki czytać będą rodzice, uczniowie klas starszych oraz nauczyciele, a klasa licealna przygotuje przedstawienie o książkach. W młodszych klasach zaplanowany jest konkurs plastyczny na najpiękniejszy wizerunek mola książkowego. Oprócz tego klasy 7 i 8 biorą udział w konkursie głośnego czytania swoich ulubionych książek, a w klasach licealnych odbędzie się konkurs czytania „Ballad i romansów” Adama Mickiewicza. Czeka nas także kiermasz książek, który przygotowała Rada Rodziców i podczas którego będzie można kupić polskie i niemieckie wydawnictwa.

Nasi uczniowie są dwujęzyczni, świetnie radzą sobie językowo, ale również korzystają pod innymi względami

Zakończenie roku szkolnego – odwiedził nas pan Jan Malkiewicz, konsul generalny z Konsulatu Generalnego RP w Monachium, oraz pan Jo Triller, burmistrz miasta Remseck

Supersprawa! Ale widzę, że uczniowie nie tylko czytają, ale również chętnie piszą do „Gazetki Szkolnej”.

Tak, bardzo się cieszę, że nasi uczniowie tak chętnie działają w redakcji szkolnej. Piszą chętnie i są to ciekawe teksty. Na przykład jedna z uczennic do nowego numeru „Gazetki Szkolnej” przygotowała wspaniałą wywiad z absolwentami naszej szkoły, którzy się u nas poznali i zakochali, a potem wzięli ślub i założyli rodzinę.

W Pani szkole kładzie się nacisk nie tylko na czytanie, integrację, ale też ważna jest edukacja historyczna, pamięć o przodkach.

W Badenii-Wirtembergii jest wiele polskich cmentarzy i miejsc pamięci. Staramy się w czasie Wszystkich Świętych odwiedzić polskie groby, ponieważ jest to żywa lekcji historii. Z naszymi uczniami zapalamy znicze na mogiłach polskich jeńców wojennych w Ludwigsburgu oraz składamy wieńce przy pomniku Pamięci Polskich Robotników Przymusowych. W zeszłym roku towarzyszył nam pan Tadeusz Rogala, działacz polonijny zaangażowany w powstanie pomnika.

Uczniowie klasy ósmej razem z wychowawczynią Panią Moniką Bujak na wycieczce w Paryżu

Jakie działania zaplanowała Pani na ten rok?

W tym roku chcielibyśmy wybrać patrona szkoły. Oczywiście przed nami również XIX Olimpiada Języka Polskiego w Niemczech, w której nasza szkoła bierze udział prawie od samego początku. Mamy nowo powstałe kółko teatralne, czekamy więc na ciekawe przedstawienia. Chcemy, by nasi uczniowie w ramach integracji wybierali się na wycieczki, bo zauważyłyśmy, że te wyprawy bardzo dużo im dają. Na przykład dzisiaj klasa 7 była na wycieczce na zamku Teck w Jurze Szwabskiej, gdzie odbyły się zajęcia o dwujęzyczności. Nauczycielki realizują jeszcze inne projekty, na przykład w klasach młodszych „Z kulturą mi do twarzy”.

A co dla Pani jest najważniejsze w misji prowadzenia szkoły?

W naszej szkole najistotniejsze jest przybliżanie i przekazywanie młodzieży wiedzy o języku polskim, o polskiej historii i geografii. Chcemy również, by poza umiejętnościami językowymi, uczniowie mieli poczucie przynależności do większej rodziny, żeby czuli się Polakami. Duży akcent kładziemy na otwartość i poszanowanie innych ludzi, i kultur.

Co więc Pani mówi swoim Uczniom, gdy „wypuszcza” ich w świat?

Staramy się wyposażyć dzieci i młodzież w pewne umiejętności, które im się przydadzą w życiu. Chcemy, by nasi uczniowie umieli samodzielnie myśleć i zdobywać wiedzę. Równie ważna jest umiejętność wypowiedzania się i argumentacji. Chcemy zarazić ich pasją do literatury. Na pewno staramy się, by wierzyli w siebie, bo życie dzisiejszej młodzieży wcale nie jest łatwe. Uczniowie mają bardzo dużo obowiązków, poza tym pandemia wiele im odebrała. Mówię moim uczniom, by wierzyli w swoje marzenia – nawet jeśli wydają się one nierealne, to niech próbują je spełniać, metodą małych kroków da się do nich przybliżyć. Podziwiam uczniów naszej szkoły za ich zaangażowanie w naukę i życie szkoły. Powtarzam im, że zawsze powinni być dumni z tego, że są Polakami, że są dwujęzyczni, i z tego, ile sami osiągnęli dzięki własnej pracy.

Bardzo dziękuję za rozmowę! I trzymam kciuki za tegoroczne projekty.

Chcemy, by nasi uczniowie umieli samodzielnie myśleć i zdobywać wiedzę. Równie ważna jest umiejętność wypowiedzania się i argumentacji.

Uroczyste pasowanie na uczniów Szkoły Polskiej w Remseck i Narodowe Święto Niepodległości

„Pyza podróżniczka z Alwerni” z wizytą w Szkole Polskiej w Remseck

Co cię ZASKOCZY na prawie?

– Studia prawnicze są świetne dla osób, które potrafią szybko chłonąć wiedzę – mówi **Michał Hutny**, absolwent prawa na Uniwersytecie Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie.

„Rzym” wcale nie jest straszny

– Na pierwszym roku studiów najbardziej mnie zaskoczyła ilość historii, takiej sięgającej początków, nie chodzi tylko o prawo rzymskie, ale i średniowieczne. Później uczyliśmy się też, jak prawo powstało na kontynencie europejskim, jakie są różnice między prawem anglosaskim a kontynentalnym. To były wymagające, ale i ciekawe przedmioty, które prowadzili słynni wykładowcy – prof. Sławomir Godek od historii ustroju i prawa polskiego oraz dr Przemysław Gawron od historii powszechnej państwa i prawa.

Najtrudniejszy egzamin? Historia powszechna, ze względu na objętość materiału: – Na każdych zajęciach trzeba było być przygotowanym, bo zaczynały się od odpytywania. Jeśli nie znało się odpowiedzi, prowadzący odsyłał na dyżur. Za to „Rzym”, czyli prawo rzymskie, nie był straszny. Ten przedmiot jest przyjemny do nauki, ciekawy, a nazwy i cytaty łacińskie nie sprawiają problemów zwłaszcza tym, którzy uczą się języków romańskich.

Prawo, spadki i kodeksy...

– Na UKSW mamy więcej przedmiotów niż na Uniwersytecie Warszawskim – uprzedza Michał Hutny. – Drugi rok to prawo administracyjne, postępowanie administracyjne, kodeks cywilny – część ogólna, spadki, prawo UE i prawo karne. Tutaj najtrudniejsze jest prawo karne i postępowanie administracyjne. W Polsce jest kilka szkół prawa karnego, między innymi szkoła krakowska profesorów Zolla i Wróbla na UJ, warszawska prof. Gardeckiego na UW, a na UKSW profesora Majewskiego. Co to oznacza? Że przyszli prawnicy uczą się na tych uczelniach innego podejścia i rozumienia np. pojęcia winy i kary, inaczej piszą pisma, bo są uczeni według danych szkół. Prawo karne jest bardzo szczegółowe, przywiązuje wagę do każdego słowa, nawet przecinków, ale chyba nie powinno to nikogo dziwić, w końcu waży się tam ludzkie życie. Do zdania jest również prawo rzeczowe traktujące o nieruchomościach i ruchomościach, rozróżniające, czym jest własność, czym posiadanie.

Na trzecim roku jest prawo zobowiązań: – Tutaj uczy się, jak pisać umowy – informuje Michał. – Oprócz tego prawo europejskie, czyli traktaty, a także prawo pracy – tutaj są głównie kazusy, np. rozpatrujemy, czy wypowiedzenie umowy doszło do skutku, na ile można zawrzeć umowę na czas określony, badamy kwestie liczenia urlopu. Za to na prawie rodzinnym i opiekuńczym głównie rozwiązywaliśmy kazusy, np. czy małżeństwo zostało prawnie zawarte, co wchodzi do majątku wspólnego małżonków.

Prawo handlowe i seminaria...

– Czwarty rok był zdominowany przez prawo handlowe, prawo publiczne międzynarodowe, prawo prywatne międzynarodowe, ubezpieczenia społeczne, umowy gospodarcze – wylicza Michał Hutny. – Było prawo własności intelektualnej, kodeks postępowania karnego i kodeks postępowania cywilnego, czyli pisma procesowe, właściwości sądów, pisanie pozwów, apelacji. No i do tego dochodziło seminarium magisterskie. Piąty rok to nie było tylko pisanie pracy magisterskiej, ale też fakultety, ja miałem bardzo ciekawe i przydatne między innymi zajęcia z arbitrażu z dr Gessel, które bardzo polecam. Pisałem pracę magisterską o ochronie firmy w Polsce i Anglii.

fot. Zerbor, smolar/Shutterstock.com, archiwum prywatne

Kochamy kinooo!

Polska młodzież z Wysp Brytyjskich kocha kino. Nie tylko filmy same w sobie, ale to, że można spędzić czas z przyjaciółmi lub rodziną, razem pośmiać się, posiedzieć w fotelu, sięgając do kubeczka z popcornem, a po seansie pogadać o scenach i poplotkować o aktorach. Zapytaliśmy nastolatków o ich ulubione filmy.

Numer 1

W naszym filmowym rankingu spośród filmów, które można było obejrzeć w tym roku, na pierwsze miejsce wybiła się produkcja Marvela „**Spider-Man: No Way Home**” („**Spiderman: Bez drogi do domu**”). – *Tom Holland, który grał Spider-Mana, jest moim ulubionym aktorem i według mnie jego rola była wspaniała, wręcz wybitna* – powiedziała Karolina, a Maja dodała, że to także jej ulubiony aktor i lubi odgrywane przez niego pozytywne, wrażliwe postacie. Jessie najbardziej lubi ten film za ciekawie prowadzoną akcją. Natasha, Luiza i Olivia R. uwielbiają odtwórczynię roli żeńskiej – Zendayę. Zachwyt nad tym filmem wyrazili też Sara, Adam i Patryk.

Popularnością cieszył się film kończący historię słynnego detektywa 007, czyli Jamesa Bonda, w którym gra ulubiony aktor Wiktora, Daniel Craig. Uczniowie przyznali, iż lubią filmy science-fiction oraz fantasy, a najlepiej połączenie obu tych gatunków. Wielbicelką nowoczesnych gatunków okazała się Karolina: – *Najbardziej lubię takie filmy, bo trzeba w nich wymyślać różne niesamowite miejsca, postaci i historie, by były one interesujące. Bo to, co prawdziwe, jest już nudne dla widza.*

Superbohaterowie – nowy gatunek w kinie

Wielbicelkami nowych adaptacji Supermana i Batmana są Adam, Luiza i Emilia D. Emilka uwielbia odtwórcę Batmana, którego polubiła, gdy obejrzała serię „Twilight”.

Nie dziwi zachwyt młodzieży nad filmami „Spider-Man”, „Kapitan Ameryka” czy „Avengers”. Pół klasy uwielbia „Thora” (Arthur lubi odtwórcę głównej roli, Chrisa Hemswortha), „Black Widow” („Czarną Wdowę”) z tytułową bohaterką graną przez Scarlett Johansson. Olga uwielbia najbardziej części, w których widać więcej Lokiego, ale pozostałe – jej zdaniem – też są pełne niesamowitych zwrotów akcji i niezapomnianych chwil. A część „Koniec gry” wbiła wszystkich w kinowe fotele.

Horrorów nie lubią Wiktor, Olga, Sara, Julia, obydwie Emilki i obydwie Olivie, z których jedna skwitowała ten gatunek pytaniem: „Co to za przyjemność bać się w kinie?”.

Jessie wspomina oglądanie „Escape Room” jako niezapomniany wieczór. Ona na filmie się nie bała, ale obserwowała reakcje innych widzów, również swojej mamy, i trochę ją bawiły. Ale mama miała potem dość niespokojną drogę do domu i trudną noc.

Gdyby był w kinie jakiś naprawdę straszny film, to wybrałaby się na niego Alexandra. W domu oglądanie horrorów to nie to samo, co na wielkim ekranie, z którego nagle może wyskoczyć coś przerażającego. Ale jeśli oglądać horror czy thriller, najlepiej w świetnym towarzystwie, czyli nie z rodzicami, a z rówieśnikami.

Bać się można także na thrillerach i o jednym z nich, „Bird Box” („Nie otwieraj oczu”), opowiada Marika, której podobała się Malorie grana przez Sandrę Bullock.

Ulubione „klasyki”

Pisząc „klasyki”, mamy na myśli filmy, których już nie zobaczymy na ekranach, bo były nakręcone dawno temu. Rzeszę fanów ma seria o Harrym Potterze, należą do nich: Olga, Olivia M. i Alicja. Alexandra uwielbiała „Piratów z Karaibów” i w planie na najbliższy czas ma obejrzeć te filmy jeszcze raz.

Marika: Uwielbiam film „Titanic”, bo jest romantyczny. No i lubię Leonardo DiCaprio. Warto obejrzeć film „Clueless” („Słodkie zmartwienia”), to zabawna romantyczna komedia o nastolatkach.

Luiza: Mogłabym oglądać wiele razy „Back to the Future” („Powrót do przyszłości”). Wiele scen mnie śmieszy, a ja uwielbiam śmiech. Nie lubię filmów miłosnych, bo

w nich fabuła jest zawsze taka sama, niewiarygodna, ale w filmach Roberta Zemeckisa miłosne perypetie rodziny Marty'ego są przedstawione na wesoło. Lubię też „Truman Show” – myślę, że dziś jeszcze bardziej pokazuje prawdę o świecie. Podobają mi się filmy z cyklu „Jaws” („Szczęki”).

Olga: Najbardziej kocham serię o Harrym Potterze, ponieważ jest pełna magii, co mnie zachwycało jako dziecko i zachwyca nadal. Szczególnie lubię „Więźnia z Azkabanu” ze względu na dobrą fabułę. Postacie z tego filmu dały mi życiowe lekcje i ukształtowały mnie jako osobę. Dzięki Emmie Watson nawet myślę czasem o sobie, że w przyszłości mogłabym zostać aktorką. To nic, że nie mam na koncie dorobku filmowego – wszystko jeszcze przede mną. „Fantastyczne zwierzęta: Tajemnice Dumbledore'a” oglądałam z kuzynkami w Polsce.

Emilia D.: W ulubionym filmie „Notting Hill” grają aktorzy, których najbardziej cenię: Hugh Grant i Julia Roberts. Na liście mam ostatniego „Batmana” oraz film „One Day” („Jeden dzień”), z którego nauczyłam się, by cenić każdy moment w życiu.

Jessie: Lubię filmy akcji, szczególnie te z superbhaterami. Nie lubię filmów romantycznych, westernów, filmów wojennych i komedii.

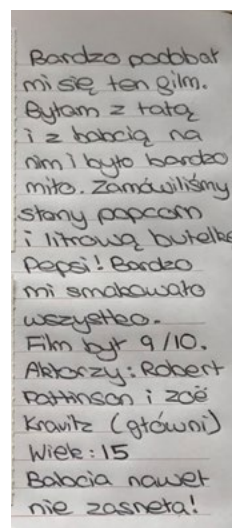
Filmy dla dzieci – dlaczego nie?

Kogo nie zachwyca chociaż jeden film Disneya? Te produkcje wzbudzały zachwyt dziadków i rodziców dzisiejszej młodzieży, i kolejne pokolenia chcą oglądać nowe i stare wersje znanych baśniowych historii. Ulubionym filmem Natashy jest „Tangled”, czyli „Zaplątani”, a Olivia R. zachwala jedną z najnowszych produkcji „Nasze magiczne Encanto”.

Emilia F.: Ostatnio oglądałam film „Sing 2”, który był bardzo śmieszny. Od dziecka kocham filmy o psach, np. „101 dalmatyńczyków”. Na mojej liście ciekawych i przyjemnych filmów znajduje się „A Dog's Purpose” – piękna historia, która pokazuje, co psy myślą o nas i jaki mogą mieć wpływ na nasze życie.

Emilka F.

NA LEKCJĘ O POLSKIM KINIE

Tutaj znajdziesz nie tylko współczesne polskie filmy, ale również klasyki, seriale, komedie romantyczne, kryminały... A także teksty, które opisują dane filmy i ich twórców. Co ważne, są dostępne o każdej porze i bezpłatnie. Zatem koniecznie zajrzyj na:

Ninateka (www.ninateka.pl) – baza polskich filmów fabularnych, dokumentalnych, animacji, reportaży oraz zapisy spektakli teatralnych i operowych, audycje radiowe (7000 darmowych plików audio i wideo). Każdemu materiałowi towarzyszy opis,

najczęściej z biogramem twórcy czy występujących osób. Obok wybranego przez was materiału, znajdziecie powiązane tematycznie bądź gatunkowo wideo lub audio. Dostęp nie wymaga logowania. Wszystkie materiały są całkowicie wolne od reklam.

FINA, czyli Filmoteka Narodowa – Instytut Audio-wizualny (www.fina.gov.pl) – jedno z największych archiwów filmowych w Europie. Obejmuje ponad 2000 polskich filmów fabularnych od roku 1908 do lat współczesnych, 160 filmów przedwojennych, 100 000 polskich filmów dokumentalnych i krótkometrażowych, 2000 polskich filmów animowanych, oraz 15 000 filmów zagranicznych.

FINA

► NINATEKA

ZADANIE DLA CIEBIE

FREE TIME ACTIVITIES: CINEMA

Jeśli potrzebujesz przygotować się z tematu o filmie i kinie do egzaminów (np. GCSE lub A-level na Wyspach Brytyjskich), poszukaj w naszym artykule (i wypisz do zeszytu):

- nazwy gatunków filmowych,
- przykładowe tytuły reprezentujące poszczególne gatunki (możesz wymienić je na znane sobie przykłady),
- czasowniki związane z filmami i kinem,
- polskie odpowiedniki następujących przymiotników i imiesłówów: marvellous, senseless, stupid, impressive, pleasant, anxious, apprehensive, unbelievable, terrible, real, dreadful, difficult, important, sensitive, excellent, brilliant, amusing, funny, happy, glad, pleased, satisfied, surprised, excellent, outstanding;
- inne sformułowania opiniujące i oceniające, których używali uczniowie.

Inspiracje

NA WYCIECZKĘ

Odwiedzacie rodzinę w Polsce? Byliście już w Warszawie, Krakowie i szukacie innych ciekawych miejsc? Oto nasze podpowiedzi. 😊

CZARNE WESELE W KLUKACH

Zajrzyjcie koniecznie
do Muzeum
Wsi Słowińskiej!

Kluki to mała miejscowość na Pomorzu, znana głównie ze skansenu Muzeum Wsi Słowińskiej oraz tradycji wspólnego kopania torfu wokół jezior Gardno i Łebsko. Kopanie rozpoczyna się w pierwszych dniach maja, kiedy w ziemi jest na tyle mało wody, że można spokojnie wydobywać torf. Kiedyś po wspólnym wysiłku odpoczywało się na dość hucznej imprezie przypominającej wesele. Stąd narodził się pomysł na Czarne Wesele, czyli duże przedsięwzięcie, podczas którego można nie tylko nauczyć się, jak kopać torf, ale też zobaczyć, jak zamieszkujący te tereny Słowińcy stawiali swe domy, co jedli i jakie rzemiosła uprawiali. A wszystkimu towarzyszy kaszubska muzyka.

Z GŁOWĄ W... KARKONOSZACH

Najpopularniejszy
w Karkonoszach
jest Szlak Waloński.

Tak, tak, Karkonosze są bardzo popularne, ale tych gór przecież nigdy dosyć. Zwłaszcza że można po nich chodzić trasami o różnym stopniu trudności, np. w miarę łatwym Szlakiem Walońskim. Jego nazwa pochodzi od Walończyków. Tym mianem określano przybyszów z zagranicy, głównie z Belgii i Francji, którzy w średniowieczu pojawili się w Karkonoszach, w poszukiwaniu m.in. cennych kamieni szlachetnych, takich jak rubiny czy granaty. Szlak zaczyna się i kończy w Szklarskiej Porębie, a wiedzie przez Dolinę Kamieńczyka, Wodospad Szklarki, Chatę Walońską, Dom Hofmana, Złoty Widok i Chybotek.

fot. Adam Puschhaus, Milan Sommer, Dziajda, andyborow, Damian Pankowiec, Tomasz Guzowski, Shevchenko Andrey, Robson90, vivooo, Elzbieta Krzysztof, RossHelen, Mazur Travel, Małgosia Janicka /Shutterstock.com

ROZTOCZAŃSKIE WIDOKI

Ta kraina, niby znana, a nieznaną, na pewno zaskoczy pięknymi widokami i ogromem przestrzeni. Można tam podróżować pieszo czy na rowerach, np. Centralnym Szlakiem Rowerowym Roztocza, który wiedzie od Kraśnika aż do Lwowa na Ukrainie.

Pieszko lub na rowerach
– to dobry pomysł
na zwiedzanie Roztocza!

ZA ZAPACHEM PIERNIKÓW i WĄSATYM KOPERNIKIEM

Najbardziej znane toruńskie pierniki to katarzynki. Według legendy „O Bogumile i Królowej Pszczół” ich kształt pochodzi od dwóch serc ułożonych naprzeciwko siebie i połączonych dwiema obrączkami.

Toruń to miejsce narodzin Mikołaja Kopernika (1473 rok), miasto aniołów (jeden z nich znajduje się w herbie miasta) i aromatycznych pierników. Znajdziesz tu miejsca, które dostarczą ci wiedzy na temat tych wybornych przysmaków, np. Muzeum Toruńskiego Piernika, Żywe Muzeum Piernika czy Piernikarnię Pod Trzema Koronami – w nich można wziąć również udział w warsztatach z wypieku pierników według historycznych receptur. O związku Torunia z piernikami mówią między innymi legendy: „Katarzynki” i „O Bogumile i Królowej Pszczół”.

Tuż obok ratusza znajduje się pomnik urodzonego w Toruniu astronoma – Mikołaja Kopernika. Monument z XIX wieku (o wysokości 2,6 m, projektu Friedricha Tiecka) przedstawia astronoma ubranego w togę profesorską, który w swojej lewej ręce trzyma astrolabium, a palcem prawej ręki wskazuje niebo. Pomnik usytuowany jest na cokole, wokół którego znajdują się połączone z nim kamienne ławki, natomiast przed nim jest kamienna studzienka. Na cokole z przedniej strony znajduje się napis w języku łacińskim, który należy tłumaczyć: „Mikołaj Kopernik torunianin. Ruszył Ziemię, wstrzymał Słońce i Niebo”. W 2003 roku podczas gruntownej renowacji pomnika odkryto, że astronom ma... wąsy, które widać tylko z bliska.

Dom Mikołaja Kopernika obejmuje aż dwie kamienice, z których ta o numerze 15 należała do rodziców astronoma i jest prawdopodobnym miejscem jego narodzin.

NA SZLAKU TRAKTU KRÓLEWSKO-CESARSKIEGO

Poznań to doskonale miejsce na krótką wycieczkę. Można go zwiedzać na różne sposoby, na przykład podążając wytyczonymi szlakami, takimi jak Trakt Królewsko-Cesarski, który podobno najlepiej jest przejść pieszo. Taka wycieczka to minimum 3 km. Minimum, bo szlak się rozgałęzia w wielu miejscach na trasy dodatkowe. Nie musisz, ale warto tam zajrzeć. Jeżeli się zmęczysz, możesz po drodze przesiąść się na rower lub wsiąść do tramwaju. Gdzie startować? W Bramie Poznania. To najstarsze miejsce miasta, w którym nad rzeką Cybiną powstało nowoczesne Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego. Podążaj oznaczonymi drogami, kolejno przez Ostrów Tumski, Stary Rynek, Stare Miasto i Śródmieście.

W Poznaniu znajdziesz punkty, które warto zobaczyć, są to Koziołki z poznańskiego ratusza, kamieniczki na Starym Rynku, pręgierz, pod którym w dawnych czasach wykonywano m.in. karę chłosty, Biblioteka Raczyńskich w Śródmieściu – jedna z największych bibliotek w Polsce.

OJCZYZNA

Motyw ojczyzny jest ważny w kulturze polskiej ze względu na to, że często nasz naród tracił wolność i walczył o niepodległość. Gdzie go znajdziesz?

Ta wiedza przyda ci się nie tylko na lekcję JĘZYKA POLSKIEGO, ale również do przygotowania PREZENTACJI, PRAC KONKURSOWYCH.

ALEGORIE I SYMBOLE OJCZYZNY

Ojczyzna jako matka w „Kazaniach sejmowych” księdza Piotra Skargi – Ojczyzna została ukazana jako matka, a więc najbliższa istota, której winniśmy miłość i szacunek, funkcją tej alegorii jest obudzenie miłości i wdzięczności wobec ojczyzny. Metafora tonięcia statku to metafora upadku ojczyzny, zaborów.

Alegoria ojczyzny jako statku pojawia się także w poezji współczesnej, np. w wierszu Ernesta Brylla „Lekcja polskiego – Słowacki”: „- ojczyzna nasza – także przez cieśnię skleconą,/ niezdarna w swych granicach jak niezwrrotny korab” (korab to statek).

Symbol ojczyzny jako osoby umierającej, której „życzliwi” krewni wyszarpują poduszkę spod głowy – „Potop” Henryka Sienkiewicza – książę Bogusław Radziwiłł w rozmowie z Andrzejem Kmicicem przyznaje, że wraz z księciem Januszem chcą oddać właśnie taką „przysługę” Rzeczypospolitej.

Symbol ojczyzny jako kawałka sukna, który ciągną ku sobie różni napastnicy – „Potop” Henryka Sienkiewicza – w rozmowie księcia Bogusława Radziwiłła z Kmicicem mówi się o ciągnięciu w swoją stronę kawałków sukna przez różne osoby, rody, nacje. Jest to symbolem grabienia ojczyzny, gubienia jej, zdradzieckiej postawy niektórych osób.

Dom jako symbol ojczyzny w „Pieśni o domu” Marii Konopnickiej – w wierszu mowa o progu, dachu, ścianach, ale wiadomo, że dom ten oznacza ojczyznę, za taką interpretacją przemawiają m.in. słowa: „O, jeśli kochasz, jeśli chcesz żyć pod tym dachem, chleb jeść zbóż, Sercem ojczystych progów strzeż, Serce w ojczystych ścianach złóż!...”.

MOTYW TĘSKNOTY EMIGRANTA ZA OJCZYZNĄ

„Hymn” Juliusza Słowackiego (zwany też „Hymnem o zachodzie słońca” lub od początkowych słów – „Smutno mi, Boże”) – wyraża tęsknotę tułacza, który wiele podróżuje po świecie, ale nie może mieć nadziei na powrót do ojczyzny ani nawet na godny w niej pochówek.

„Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza – zwłaszcza inwokacja i „Epilog” są wyrazem tęsknoty za ojczyzną, Litwą.

„Moja piosnka [II]” Cypriana Kamila Norwida – wyraz tęsknoty za idealizowanym krajem, chrześcijańskim, gościnnym, w którym „winą jest dużą popsować gniazdo na gruszy bocianie”; idealizacja ojczyzny.

„Stepy akermzańskie” Adama Mickiewicza – w jednym z „Sonetów krymskich” mowa o tym, że tułacz, podróżnik, nasłuchuje głosów z Litwy w pięknym egzotycznym krajobrazie stepu, jednakże, oczywiście, nie jest w stanie usłyszeć odgłosów z ojczyzny... Ta sytuacja następuje w stepowej ciszy. Piękno obcego krajobrazu nie zastępuje podróżnikowi ojczyzny.

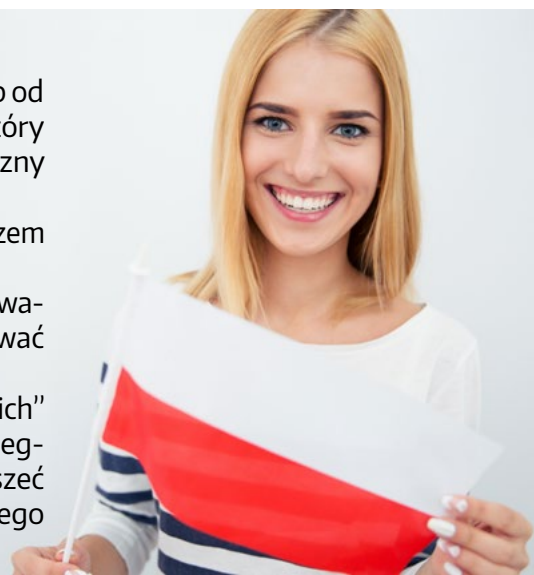

foto. Dobra Kobra, AKalenskyi, Liena10, Dean Drobot, poWAZNiAKi/Shutterstock.com

WALKA O POLSKĄ KULTURĘ Z RUSYFIKACJĄ I GERMANIZACJĄ

„**Szyfowe prace**” Stefana Żeromskiego – młodzieź z klerykowskiego gimnazjum stawia na samokształcenie, zgłębia literaturę i historię Polski, buntuje się przeciwko rusyfikacji; obraz całej klasy zmienia nowy uczeń, Bernard Zygier.

„**Rota**” Marii Konopnickiej – wiersz, który pełnił funkcję swego rodzaju hymnu, napisany jako echo protestu przeciw germanizacji Polaków, po głośnym strajku szkolnym we Wrześni, brutalnie tłumionym przez Niemców (bito dzieci i szykanowano ich rodziców za modlitwę po polsku).

MOTYW WALKI ZBROJNEJ ZA OJCZYZNĘ

„**Krzyżacy**” Henryka Sienkiewicza i obraz Jana Matejki „**Bitwa pod Grunwaldem**” – obraz chwały polskiego oręża w walce z butnym Zakonem, który ciemnił polskich chłopów i mieszczan, napadał na polskie rycerstwo, a nawet książąt, chciwie i nieuczciwie przywłaszczał polskie ziemie, rabował i postępował bezwzględnie, okrutnie, nieuczciwie, a religię chrześcijańską próbował szerzyć mieczem (np. wśród Litwinów) – taki obraz historii przekazuje autor „**Krzyżaków**” w szczególnym dla Polaków momencie, w okresie rozbiorów.

„**Ogniem i mieczem**” Henryka Sienkiewicza – w I części „**Trylogii**” ukazano obraz walk polsko-kozackich, a bohaterowie powieści – Skrzetuski, Wołodyjowski, Podbięta – dokonują bohaterskich czynów w obronie ojczyzny, a Longinus Podbięta ginie.

„**Potop**” Henryka Sienkiewicza – w II części „**Trylogii**” ukazano obraz bohaterskich walk ze szwedzkim najeźdźcą. Szczególnie godne uwagi są obrazy starcia górali w pienińskim obozie w obronie powracającego do kraju króla Jana Kazimierza oraz wzruszające sceny obrony Jasnej Góry (ojciec Augustyn Kordecki, modlitwy i procesje na wałach, poświęcenie Kmicica – Babinicza – wysadzenie kolubryny).

„**Pan Wołodyjowski**” Henryka Sienkiewicza – w III części „**Trylogii**” ukazano walki Polaków z Turkami i Tatarami, wykreowano bohaterską postać hetmana Sobieskiego, ukazano śmierć człowieka honoru, Michała Wołodyjowskiego, „**Hektora kamienieckiego**”, który w Kamieńcu Podolskim wołał wraz ze swoim przyjacielem Ketlingiem polec pod gruzami, zgodnie ze złożoną przysięgą, niż zasilić szeregi wojennych jeńców czy uciekinierów. Był zwolennikiem walki do ostatniej kropli krwi i przeciwnikiem poddania twierdzy.

„**1920. Bitwa warszawska**”, reż. Jerzy Hoffman – obraz wojny polsko-bolszewickiej, Polacy dokonują cudów w obronie ojczyzny, śmierć bohaterskiego kapelana, księdza Skorupki...

„**Kamienie na szaniec**” Aleksandra Kamińskiego – literatura faktu poświęcona bohaterskim konspiratorom, harcerzom, Alkowi, Rudemu, Zośce i ich środowisku, w którym słowa Bóg, honor i ojczyzna nie stanowiły pustych haseł. Romantyczna poezja wyznaczała drogę brawurowym straceńcom... Honor i przyjaźń były podstawowymi wartościami w ich życiu. Rzecz o sabotażu i dywersji, walce zbrojnej i niezłomnych postawach moralnych oraz młodzieńczej brawurze.

Poezja Krzysztofa Kamila Baczyńskiego – dylematy młodego konspiratora, poety-żołnierza w czasie II wojny światowej, chrześcijaństwo a zabijanie, zarządzenie złem, motyw ciągłego zagrożenia i poświęcenia młodego życia dla ojczyzny („**Pokolenie**”, „**Z głową na karabinie**”, „**Elegia o ... [chłopcu polskim]**”).

HYMNY WYRAŻAJĄCE MIŁOŚĆ DO OJCZYZNY

„**Święta miłości kochanej ojczyzny**” Ignacego Krasińskiego – pieśń Szkoły Rycerskiej.

„**Mazurek Dąbrowskiego**” – polski hymn narodowy, stanowiący współczesną wersję pieśni autorstwa Józefa Wybickiego, napisanej jako „**Pieśń Legionów Polskich we Włoszech**”.

„**Rota**” Marii Konopnickiej – mocny protest przeciw germanizacji, manifest patriotycznej postawy.

„**Boże, coś Polskę**” – pierwotnie napisana przez Alojzego Felińskiego na cześć cara pieśń religijna, w której z czasem zmodyfikowano słowa; prócz wymiaru religijnego miała wymiar patriotyczny, zwłaszcza w czasach PRL-u, gdy w wielu kościołach w refrenie śpiewano słowa „**Ojczyznę wolną racz nam wrócić, Panie**” (zamiast „**pobłogosław, Panie**”).

O co chodzi w wierszu „Moja piosnka [II]”

Na Rok
Romantyzmu
2022

To jeden z najbardziej osobistych wierszy Cypriana Kamila Norwida – nostalgiczny i pełen zadumy. Przenieśmy się w myślach razem z poetą do ojczystego kraju...

ŚRODKI STYLISTYCZNE

Epitety rzeczownikowe i przymiotnikowe

Anafora – celowe powtórzenie tego samego słowa na początku wypowiedzi. Nadaje rytm i melodyjność. Zawiera najważniejszą treść.

Pytanie retoryczne – pytanie, na które nie oczekuje się odpowiedzi. Działa na emocje, skłania do refleksji.

Przykład **metafory** (przenośni). Wiersz powstał na obczyźnie, w czasie gdy wielu Polaków przebywało na emigracji, a Polska była w niewoli.

Refren – nadaje melodyjność wierszowi i zawiera najważniejszą treść – wyraża **nostalgię** (= tęsknotę za ojczyzną). Zawiera też **apostrofe** – zwrot do Boga. To wskazuje też na to, że utwór jest **modlitwą**.

Wielokropek to ulubiony znak przestankowy Norwida. Skłania do zatrzymania się i refleksji.

Myślnik to drugi lubiany przez Norwida znak przestankowy. Nowoczesny środek artystyczny stosowany w poezji współczesnej.

Aluzja (= nawiązanie) do Biblii. W Piśmie Świętym nakazuje się, by mówić „tak tak, nie nie”, a więc mówić jasno.

Wykrzyknienie – wyraża silne emocje: tęsknotę i niemożność odmiany losu.

CYPRIAN KAMIL
NORWID

„MOJA PIOSNKA [II]”

Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba
Podnoszą z ziemi przez uszanowanie
Dla darów Nieba...
Tęskno mi, Panie...

Do kraju tego, gdzie winą jest duża
Popsować gniazdo na gruszy bocianie,
Bo wszystkim służą...
Tęskno mi Panie...

Do kraju tego, gdzie pierwsze ukłony
Są jak odwieczne Chrystusa wyznanie:
„Bądź pochwalony!”
Tęskno mi, Panie.

Tęskno mi jeszcze i do rzeczy innej,
Której już nie wiem, gdzie leży mieszkanie,
Równie niewinnej...
Tęskno mi, Panie...

Do bez-tęsknoty i do bez-myślenia,
Do tych, co mają *tak za tak – nie za nie* –
Bez światło-cienia...
Tęskno mi, Panie...

Tęskno mi owdzie, gdzie ktoś o mnie stoi?
I tak być musi, choć się tak nie stanie
Przyjaźni mojej!...
Tęskno mi, Panie...

To właśnie w swojej ojczyźnie poeta przeżył pierwsze wzruszenia, z tym krajem związana jest jego młodość. Smutek, który wypełnia ten wiersz, ma co najmniej dwa źródła: oczywiście, to żal za opuszczoną ojczyzną, ale też żal człowieka, który wiele wycierpiał, nieraz został zraniony i odtrącony, zawiedziony w miłości – słowem, człowieka ciężko doświadczonego przez los.

Osoba mówiąca w wierszu przenosi się myślą do ojczyzny, kraju wzruszeń młodości i pięknych przyjaźni. W trzech pierwszych zwrotkach dominuje motyw tęsknoty, który ukazany jest jako miejsce, gdzie żyją dobrzy i prawi ludzie. Poeta wspomina prosty, wzruszający lud i jego obyczaje: przywołuje obrazy ludzi podnoszących z ziemi okruchy chleba i całujących je, bocianie gniazdo na dachu chłopskiej chaty. To oczywiście obraz wyidealizowany.

O CZYM JEST WIERSZ?

Słowo „piosnka” zapowiada melodyjny utwór, z refrenem, rymowany, rytmiczny. Zaimek „moja” wskazuje na osobisty charakter wiersza (= **liryka bezpośrednia**).

Przykład **idealizacji** – wyobrażanie sobie lub przedstawianie czegoś jako lepszego niż jest w rzeczywistości.

W I strofie mamy obraz **kraju ojczystego**, Polski, gdzie zwyczajowo rzeczywiście całuje się chleb – symbol i najpopularniejszy pokarm.

W II strofie **rodacy** są ukazani jako tak niewinni, że za grzech uważają popsucie bocianiego gniazda, które jest typowym elementem wiejskiego pejzażu w Polsce.

Kontrast: w ojczyźnie wszystko jest dobre, na obczyźnie los mówiącego w wierszu nikogo nie obchodzi.

Podnoszenie okruchów chleba z ziemi – symbol pobożności rodaków i poszanowania przez nich darów Bożych.

Gniazdo bocianie, którego nikt nie ośmielił się posuć – symbol ojczyzny dobrych ludzi.

UCZUCIA DOMINUJĄCE W WIERSZU

nostalgia

miłość do ojczyzny

samotność

cierpienie

beznadzieja

W jakich innych utworach mowa o NOSTALGII?

„Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza

„Latarnik” Henryka Sienkiewicza

„Hymn” Juliusza Słowackiego (znany też pod tytułem: „Hymn o zachodzie słońca”)

„W pamiętniku Zofii Bobrowskiej” Juliusza Słowackiego

„Kufel” Kazimierza Wierzyńskiego

„Ktokolwiek jesteś bez ojczyzny” Kazimierza Wierzyńskiego

BUDOWA WIERSZA

Sześć strof czterowersowych. Ostatni wers każdej strofy jest refrenem.

SKĄD WIEMY, ŻE TO PRZYKŁAD LIRYKI BEZPOŚREDNIEJ?

Podmiot liryczny mówi w pierwszej osobie. Pojawiają się też zaimki „mi”, „o mnie”.

O AUTORZE

Cyprian Kamil Norwid (1821–1883) – poeta późnego romantyzmu, emigrant, autor poezji w pełni odkrytej i rozumianej dopiero w Młodej Polsce i epoce współczesnej. Uważany za prekursora poezji współczesnej. Dlaczego? Bo operował skrótem, aluzją, niedomówieniem, pauzą, podziałem wyrazów na drobniejsze części. Podejmował też tematy bliskie ludziom naszej epoki, takie jak kultura masowa czy dialog pokoleń.

fot. stock-enjoy, fizkes, WeigeltC, Rudmer Zwerver/Shutterstock.com; domena publiczna/polona.pl

WYPRACOWANIE o superbohaterze

Nasze zadanie to opisać bohatera i udowodnić, że wykazał się patriotyzmem, czyli miłością do ojczyzny.

WYMAGANA FORMA

CHARAKTERYSTYKA z elementami rozprawki

Przykładowy wybór: Rudy, Janek Bytnar, bohater „Kamieni na szaniec”

W przykładowym wypracowaniu zwróć uwagę na:

- Przemyczone we wstępie przedstawienie postaci i opis wyglądu bohatera, stałe elementy charakterystyki.
- Opis cech jego charakteru w rozwinięciu z licznymi przykładami potwierdzającymi, że kochał ojczyznę.
- Ocenę postaci w podsumowaniu, także odnoszącą się do patriotyzmu Rudego.

Państwowe Gimnazjum im. Stefana Batorego w Warszawie, w którym w latach 1931–1939 uczył się Jan Bytnar

Przepis na wypracowanie

WSTĘP

„Kamienie na szaniec” Aleksandra Kamińskiego to literacki dokument, który utrwala patriotyczne postawy młodych bohaterów z pokolenia Kolumbów. Alek, Zośka, Rudy, a także mniej znani Anoda, Wesoły czy Mały gorąco kochali ojczyznę, o czym świadczyły nie tylko ich słowa, ale przede wszystkim czyny.

PRZEDSTAWIENIE
POSTACI

Szczególną uwagę chciałabym zwrócić na Rudego, czyli Janka Bytnara, którego niewątpliwie możemy nazwać patriotą. Rudy to postać historyczna, ale także bohater literackiego dokumentu „Kamienie na szaniec”. Swoim życiem udowodnił, że bardzo kochał Polskę i... swoich przyjaciół.

WYGLĄD I SPOSÓB BYCIA

Jan Bytnar, rudy, piegowaty absolwent Gimnazjum im. Stefana Batorego w Warszawie, pochodził z rodziny inteligenckiej. Sądzę, że można powiedzieć, że miłość do ojczyzny wyssał z mlekiem matki. To zapewne wychowaniu w rodzinnym gronie zawdzięczał swój hart ducha. Na Pawiaku znaleźli się razem z ojcem i obaj zachowywali się tam godnie. Postawa Rudego w czasie wojny, ale także w czasie pokoju świadczy o głębokim patriotyzmie chłopaka. Zapewne musiał dobrze znać i głęboko przeżywać polską poezję romantyczną, skoro tuż przed śmiercią zażyczył sobie recytacji wiersza Juliusza Słowackiego, i sam powtarzał fragmenty tego tekstu. Pewnie należał do kręgu młodzieży, która jeszcze w czasie pokoju wielbiła marszałka Piłsudskiego i jego ulubionego poetę.

KONSTRUKCJA CHARAKTERYSTYKI:

WSTĘP

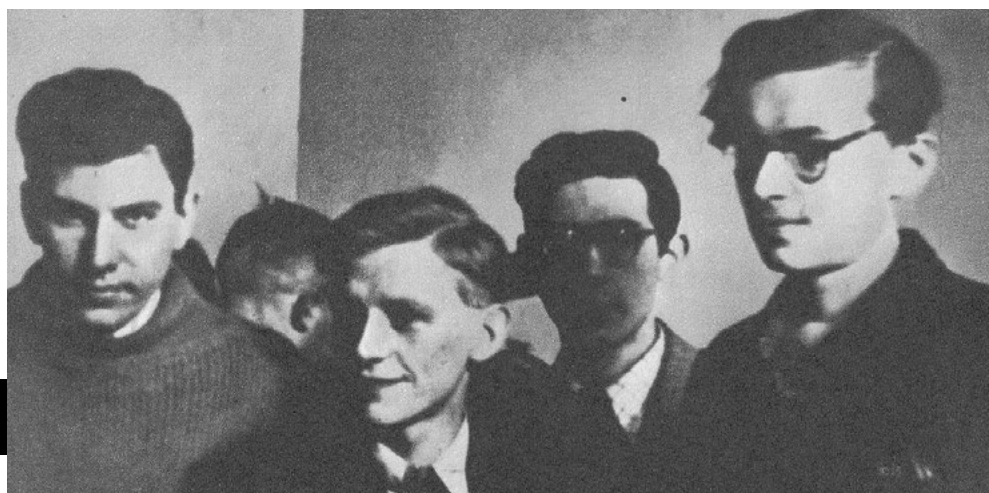
PRZEDSTAWIENIE POSTACI

WYGLĄD I SPOSÓB BYCIA

CECHY CHARAKTERU

OCENA POSTACI I WNIOSKI

Rudy (drugi od lewej) razem z kolegami w czasie okupacji

Wielu zarzuca młodym z pokolenia Kolumbów, że umieli jedynie bohatersko ginąć, a nie umieli żyć i okazywać swojego patriotyzmu w czasach pokoju. Nie jest to prawda, na pewno nie w przypadku Rudego, który był świetnym, wszechstronnym uczniem o bogatym życiu duchowym i wybitnych zdolnościach matematycznych oraz technicznych. Świetnie się uczył w Gimnazjum im. Batorego, a w czasie wojny był najlepszym uczniem Szkoły Wawelberga, zapewne planował, że w przyszłości zostanie znakomitym inżynierem czy naukowcem służącym Polsce. W okresie wojny wykorzystał swoją innowacyjność w służbie ojczyzny: drukował nalepki propagandowe na maleńkiej drukarence-zabawce, był autorem niepracochłonnych i udanych rysunków żółwi symbolizujących spowalnianie pracy na rzecz okupanta i rozmaitych rozwiązań technicznych umożliwiających sprawną pracę w Małym Sabotażu (wieczne pióro do napisów na murach i stempel do przybijania kotwic Polski Walczącej to tylko niektóre jego wynalazki).

Rudy wielokrotnie udowodnił, jak wiele znaczy dla niego ojczyzna. Z narażeniem życia (a może niepotrzebną brawurą?) narysował znak kotwicy pod pomnikiem Lotnika czy zerwał niemieckie flagi z Zachęty. Wzywał do bojkotowania Niemców i ich rozrywek, brał np. udział we wpuszczaniu gazu do sklepu, w którym obsługiwano wyłącznie okupantów. Satysfakcję przynosiło mu to, że hitlerowcy w trakcie przesłuchań nazywali go bandytą.

Jego patriotyzm był chwilami brawurowy i ostentacyjny, niedojrzały i młodzieńczy, jednak pełnię dojrzałości okazał Rudy pod koniec życia w czasie przesłuchań. Jako prawdziwy patriota i dobry kolega nie wydał nikogo podczas tortur, brutalnego śledztwa, choć... przyplacił to ostatecznie skrajnym wyniszczeniem organizmu, a w konsekwencji życiem (mimo że przyjaciele odbili go z więzienia, umarł wskutek licznych obrażeń, jakich doznał w więzieniu). Jako patriota uważał, że nie tylko on, ale i inni mają obowiązek poświęcać się dla ojczyzny. Może dlatego powtórzył tuż przed śmiercią słowa Słowackiego wypowiediane przez Czarnego Jasia, o „kamieniach przez Boga rzuconych na szaniec”. Słowa te wzywały do ofiary na rzecz ojczyzny, do pójścia na śmierć za nią i zapewne mocno podziałały na przyjaciół i znajomych Rudego.

Wydaje się, że Janek Bytnar umierał szczęśliwy, otoczony gronem bliskich ludzi i przeświadczony, że oddaje młode życie dla dobra ojczyzny, a inni też tak uczynią. Wacław Borowy powiedział, że jego pokolenie strzelało do wroga z brylantów. Takim brylantem niewątpliwie był Rudy...

CECHY CHARAKTERU

Zdjęcie z kenkarty – jedna z ostatnich fotografii Bytnara

OCENA POSTACI I WNIOSKI

ZAKOŃCZENIE

TEMAT NARZUCA CHARAKTERYSTYKĘ Z ELEMENTAMI ROZPRAWKI.

Musisz scharakteryzować bohatera, a jednocześnie udowodnić, że umiał on pokonywać swoje słabości.

Język typowy dla rozprawki: *Przejawem tego...; Możemy wnioskować, że...; Świadczy o tym...; A jednak...; Dlatego...*

„Kotwica” – znak Polski Walczącej namalowany przez Rudego na pomniku Lotnika na placu Unii Lubelskiej

INNE POSTACI LITERACKIE, KTÓRE MOŻESZ WYBRAĆ:

- Andrzej Kmicic, bohater „Potopu” Henryka Sienkiewicza
- Ordon, bohater utworu „Reduta Ordon” Adama Mickiewicza
- Bernard Zygier, bohater „Syzyfowych prac” Stefana Żeromskiego
- Generał Sowiński, bohater utworu „Sowiński w okopach Woli”
- Alek lub Zośka, bohaterowie „Kamieni na szaniec” Aleksandra Kamińskiego
- Konrad Wallenrod, tytułowy bohater utworu Adama Mickiewicza
- Marcin Borowicz – bohater „Syzyfowych prac” Żeromskiego

„Polska poza Polską”

– historia Rządu RP na uchodźstwie

Jak doszło do powstania Rządu RP na uchodźstwie i kim byli ludzie, których życie to przykład wierności i oddania Ojczyźnie? O tym przypomina Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”, realizując projekt „Misja: Wolna Polska”.

POZNAJ HISTORIĘ RZĄDU RP NA UCHODŹSTWIE

ETAP FRANCUSKI: TRUDNE POCZĄTKI I WALKA O PRZETRWANIE

We wrześniu 1939 roku, po tym jak III Rzesza i Związek Sowiecki napadły na Polskę, chcąc uniknąć niewoli i nie dać się zmusić do kapitulacji, władze kraju były zmuszone opuścić tereny Rzeczypospolitej. W nocy z 17 na 18 września Prezydent RP **Ignacy Mościcki**, Naczelny Wódz marszałek Edward Rydz-Śmigły i premier Felicjan Sławoj-Składkowski przekroczyli granicę polsko-rumuńską, by dotrzeć do Francji. Mimo układu sojuszniczego z Rumunią politycy zostali internowani. Konieczne było więc wyznaczenie władz, które znajdowałyby się poza zasięgiem agresorów.

25 września 1939 roku Prezydent Ignacy Mościcki wyznaczył swego następcę – Bolesława Wieniawę-Długoszowskiego, ambasadora RP we Włoszech, który został zmuszony do rezygnacji. Powołał on rząd na czele z **Władysławem Sikorskim**, który został Prezesem Rady Ministrów, Ministrem Spraw Wojskowych, Ministrem Sprawiedliwości.

Rząd polski na uchodźstwie był powszechnie uznawany przez cały okres II wojny światowej, z wyjątkiem Niemiec i ZSRR. Początkowo siedzibą rządu był Paryż, a później Angers. **W grudniu 1939 roku rząd wydał deklarację formułującą najważniejsze cele działań na emigracji, czyli: walka o niepodległość i integralność RP w sojuszu z Francją i Wielką Brytanią, zwycięstwo nad III Rzeszą oraz utworzenie Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie.**

ETAP LONDYŃSKI: WIELKIE PLANY, WIELKIE NADZIEJE

Po kapitulacji Francji, wiosną 1940 roku polski rząd musiał opuścić Angers. Władze postanowiły skorzystać z zaproszenia Winstona Churchilla i przenieść siedzibę do Londynu. **19 czerwca rozpoczęła się zorganizowana akcja ewakuacyjna Polskich Sił Zbrojnych.** Do Anglii zdołała się przedostać jedynie ok. 1/3 stanu osobowego sił zbrojnych. **W czerwcu 1941 r. Niemcy zaatakowały ZSRR i to zmieniło losy wojny. Wielka Brytania zaproponowała ZSRR sojusz, rozpoczęły się także rozmowy polsko-sowieckie, w konsekwencji czego 30 lipca 1941 roku podpisano układ Sikorski-Majski.** Postanawiał on m.in. wzajemną pomoc przeciwko siłom niemieckim, zezwolenie na utworzenie armii polskiej na terenie ZSRR i przywrócenie stosunków dyplomatycznych między państwami. Układ ten spowodował poważny kryzys w rządzie. Podpisanie porozumienia odmówił Prezydent RP na uchodźstwie **Władysław Raczkiewicz**.

Weź udział
w konkursie!

KONKURS dla polonijnych uczniów!

Zadanie konkursowe polega na stworzeniu projektu graficznego nawiązującego do tematyki kampanii „Misja: Wolna Polska”. Technika pracy: dowolna (rysunek dowolną techniką plastyczną, kolaż, grafika komputerowa i inne).

Na przysłanie prac macie czas do **12 listopada 2022 roku**.

Do zdobycia są nagrody:

I miejsce – tablet, gra planszowa o tematyce historycznej
II miejsce – słuchawki nauszne, gra planszowa o tematyce historycznej
III miejsce – smartband, gra planszowa o tematyce historycznej
Nauczyciel prowadzący zwycięską drużynę otrzyma voucher na zakup książek lub pomocy dydaktycznych.

Regulamin konkursu: www.misjawolnapolska.pl.

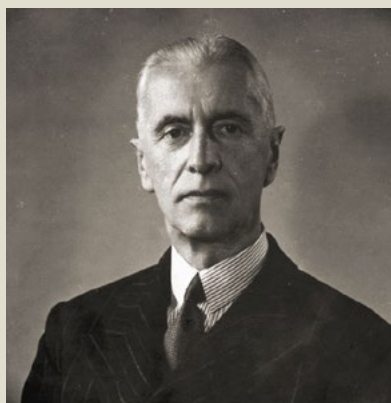
CZASY POWOJENNE: „JESZCZE POLSKA NIE ZGINĘŁA”

W lipcu 1945 roku Wielka Brytania, Stany Zjednoczone i Francja wycofały uznanie dyplomatyczne Rządu RP na uchodźstwie, uznając powołanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej. **Wcześniej, w czerwcu, rząd Tomasza Arciszewskiego odrzucił postanowienia konferencji w Teheranie i jałcie w kwestii powołania rządu polskiego uznawanego przez wszystkie państwa tzw. Wielkiej Trójki (Wielką Brytanię, USA i ZSRR).** W nocy przekazanej zwycięskim państwom stwierdzał, że swe uprawnienia konstytucyjne przekazać może tylko rządowi wyłonionemu w wolnych wyborach w kraju. Ostatnimi krajami uznającymi polski rząd na uchodźstwie była Irlandia, Hiszpania i Watykan (do 1972 roku).

Tymczasem rząd emigracyjny wciąż funkcjonował, aż do 1990 roku, kiedy to po zaprzysiężeniu Lecha Wałęsy, Prezydent RP Ryszard Kaczorowski przekazał mu insygnia władzy. Oznaczało to koniec rządu emigracyjnego.

Wydarzenie!

Dzięki Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” 6 listopada 2022 roku w Newark w Anglii odbędzie się uroczystość pożegnania trzech Prezydentów RP na uchodźstwie – Władysława Raczkiewicza, Augusta Zaleskiego i Stanisława Ostrowskiego. Ich szczątki, po sprowadzeniu do kraju, spoczną 12 listopada 2022 roku w Mauzoleum Prezydentów RP na Uchodźstwie w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie. Poznaj historię trzech prezydentów.

WŁADYSŁAW RACZKIEWICZ – PREZYDENT CZASÓW WOJNY

Urodził się w 1885 roku w miejscowości Kutaisi w Gruzji, w której osiedlił się jego dziadek odbywający tam część kary po udziale w powstaniu styczniowym. W II Rzeczypospolitej był jednym z prominentnych polityków, trzykrotnie zajmował stanowisko ministra spraw wewnętrznych, był wojewodą i marszałkiem senatu. **30 września 1939 roku został zaprzysiężony w Paryżu na Prezydenta RP – tym samym został pierwszym Prezydentem RP na uchodźstwie.** Po klęsce Francji w czerwcu 1940 roku przeniósł się wraz z rządem do Wielkiej Brytanii. W grudniu 1942 roku wystosował list do papieża Piusa XII, w którym prosił Watykan o upomnienie się o prześladowanych Polaków i Żydów. **Po zakończeniu wojny nie złożył urzędu.** Zmarł 9 czerwca 1947 roku w Ruthin w Walii.

Rząd RP na uchodźstwie działał w latach 1939–1990. Był traktowany jako legalna kontynuacja władzy II Rzeczypospolitej. Przyczynił się do scalenia polskiego podziemia niepodległościowego w ramach struktur Związku Walki Zbrojnej, który później przeobraził się w Armię Krajową.

AUGUST ZALESKI – NAJDŁUŻEJ URZĘDUJĄCY PREZYDENT RP NA UCHODŹSTWIE

Był politykiem i dyplomatą, dwukrotnie pełnił funkcję ministra spraw zagranicznych. **W czerwcu 1947 roku, po śmierci Władysława Raczkiewicza, objął urząd Prezydenta RP na uchodźstwie. Sprawował go aż do śmierci 7 kwietnia 1972 roku.**

STANISŁAW OSTROWSKI – ŻOŁNIERZ, KTÓRY ZOSTAŁ PREZYDENTEM

Urodził się w 1892 roku we Lwowie, był synem powstańca styczniowego. Z wykształcenia lekarz. W czasie I wojny światowej żołnierz Legionów i Wojska Polskiego. Pełnił funkcje posła na Sejm i prezydenta Lwowa w latach 1936–1939. **Po wybuchu II wojny światowej został aresztowany i był więziony przez NKWD we Lwowie i w Moskwie. Zwolniony na mocy amnestii po pakcie Sikorski-Majski.** Dołączył do armii Andersa, z którą wy dostał się ze Związku Sowieckiego i przeszedł cały szlak bojowy. Po wojnie osiadł w Wielkiej Brytanii, gdzie prowadził praktykę lekarską, brał udział w życiu politycznym i społecznym emigracji, był członkiem towarzystw i organizacji naukowych. **W 1972 roku objął urząd Prezydenta RP na uchodźstwie, który piastował do 1979 roku.** Zmarł 22 listopada 1982 roku w Londynie.

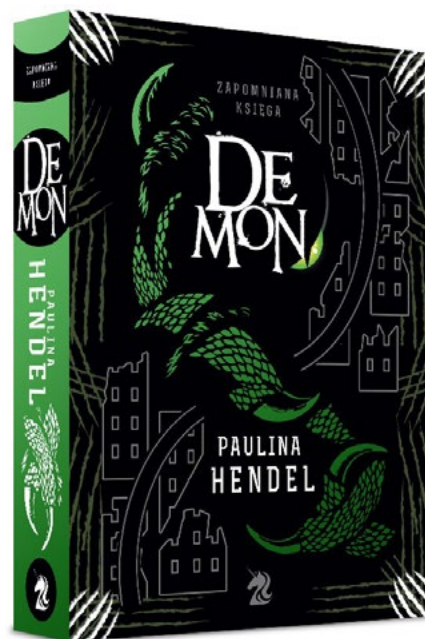
„MISJA: WOLNA POLSKA”

Celem tej wspaniałej kampanii, którą organizuje Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie, jest przywrócenie pamięci o Prezydentach RP na uchodźstwie – ludziach, których zawirowania II wojny światowej, a później sytuacja po wojnie zmusiła do opuszczenia kraju i walki poza jego granicami o niepodległą i demokratyczną Ojczyznę. Na portalu www.misjawolnapolska.pl znajdziecie mnóstwo materiałów i ciekawostek związanych z historią rządu i wszystkich prezydentów na uchodźstwie. To cenne kompendium wiedzy, skarbnica tekstów, unikatowych grafik i fotografii. Źródło wiedzy i inspiracji do przygotowywania prac konkursowych z historii.

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za Granicą 2022

Ostatni tom serii „Zapomniana Księga”!

„Zajmuję się rekonstrukcją XV wieku, więc fani moich książek mogą mnie spotkać wszędzie, gdzie odbywają się takie turnieje. Sądzę, że to hobby w pewnym sensie przygotowało mnie do napisania „Zapomnianej Księgi”. Gdzie indziej posmakowałabym życia w prymitywnych warunkach, bez współczesnych cudów technologii?” – powiedziała w rozmowie z „Cogito dla Polonii” **Paulina Hendel**, znana polska pisarka fantasy dla młodzieży. I dodała: „Hollywoodzkie wampiry mają niewiele wspólnego z tymi, które niegdyś straszyły w Polsce. Uważam, że nasze ludowe wierzenia są równie interesujące”. Nie da się ukryć, że dzięki książkom tej pisarki mamy okazję poznać świat słowiańskich wierzeń i... demonów. Fani serii przygód Huberta, który pewnego dnia obudził się właśnie w świecie rządzonym przez słowiańskie demony, nie mogli się już doczekać piątego, a więc ostatniego tomu serii „Zapomniana Księga”! I oto jest! Nie będziemy spojlerować, by nie psuć wam pożegnania z waszym bohaterem literackim. Nakreślmy tylko nieco obraz tego, z czym spotkacie się w „**Demonie**”. Jedno jest pewne: „Duchy patrzą na każdy nasz krok”. Przyjaciele Huberta nie są pewni, czy można ufać Orłowskiemu – jest tajemniczy i niechętny do wszelkich rozmów. Czy on też widział przyszłość? Czy chce uniknąć wojny? Przystanek w Grocie będzie początkiem tego, co nadchodzi, a drużyna Huberta z zagadkową Zużą odkryje kolejne tajemnice związane z tym, dlaczego doszło do przemiany świata. Czy w Wiatrołomie Hubert wreszcie odnajdzie tego, który może wszystko zmienić? Warto to sprawdzić.

Sanah zaprasza na ucztę

Nie ma w Polsce osoby, która by nie знаła **Sanah** i jej niezwyklej, art-popowych piosenek. Jej delikatny, poetycki głos, tak charakterystyczny i wyjątkowy, słychać w każdej stacji radiowej, na każdej imprezie. Sanah słuchają nie tylko młodzi ludzie, ona jest wokalistką międzypokoleniową, bo w jej tekstach, melodiach wszyscy otulają się, gdy chcą poczuć się ciepło, dobrze. Niebanalne, poetyckie teledyski, ale też klimatyczna atmosfera na jej koncertach sprawia, że chce się słuchać tej delikatnej dziewczyny, w jej przekazie jest wielka moc. Tak naprawdę nazywa się Zuzanna Irena Jurczak i jest nie tylko oryginalną wokalistką, ale też wykształconą skrzypaczką, kompozytorką i autorką tekstów. Jej pseudonim „Sanah” powstał po skróceniu angielskiej wersji pierwszego imienia piosenkarki – Susannah.

Artystka zaprasza do wysłuchania trzeciego studyjnego albumu, który określa mianem „najważniejszego projektu w życiu”. Tytułowa „**Uczta**” to muzyczne biesiadowanie przy stole ze znanymi artystami. To piosenki, które Sanah śpiewa z fantastycznymi artystami jak **Natalia Grosiak** z Mikromusic („Czesława”), **Kwiat Jabłoni** („Szary świat”), **Dawid Podsiadło** („Ostatnia nadzieja”), **Daria Zawiałow** („Eldorado”), **Igor Herbut** („Mamo, tyś płakała”), **Ania Dąbrowska** („Baczyński”), **Vito Bambino** („Oscar”), **ten Stan** („Święty Graal”). Jedenaście wysublimowanych potraw, piosenek-duetów, w których znajdziesz apetycznie czułe dźwięki, niezmiernie wyraziste i jedyne w swoim rodzaju głosy.

Po „Uczcie”, jak pisze Sanah na FB, „Desery podano. Polska poezja for evermore”. Zajrzyjcie koniecznie na YouTube’a, gdzie czeka na was muzyczny prezent od Sanah – poetyckie teledyski i cudowne piosenki, których tekstami są wiersze Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Wisławy Szymborskiej, Adama Asnyka, Juliana Tuwima, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Edgara Allana Poeego oraz Jacka Cygana.

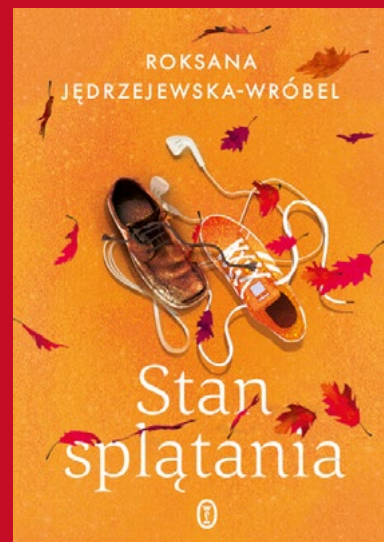
Powieść o nastolatkach w Polsce

Stan splątania? Znasz to uczucie? Gdy nauka w szkole dobiega końca, przed tobą ostatni egzamin, czujesz tę presję, by zdobywać punkty, które pomogą w dostaniu się do dobrej szkoły, na dobrą uczelnię... Wszystko wydaje się kręcić wokół nauki... Czujesz się nierozumiany, zestresowany. Myślisz, że twoje życie wygląda jak koszmarne sen albo męcząca rzeczywistość. Tak, to słaby wybór. Jak przetrwać ten rok, by nie zwariować, by mieć poczucie, że jednak ktoś cię rozumie, wie, co czujesz? Może właśnie wczytując się w historię Leny, Miłosa i Marii, którzy podobnie jak ty są w stanie splątania?

Roksana Jędrzejewska-Wróbel napisała książkę o nastolatkach w Polsce, ale też o tobie, o twojej koleżance, o twoim kumplu z klasy... W historiach bohaterów „**Stanu splątania**” odnajdziesz siebie i zrozumiesz, że: „To nie ma znaczenia, czego chcesz, a czego nie chcesz. Ważne jest to, co możesz”. I że każde spotkanie z drugim człowiekiem, rozmowa z nim, jest tak naprawdę cennym spotkaniem również z samym sobą.

Bohaterów powieści Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel łączą szkolne problemy, ale każdy z nich ma też swój własny, domowy świat. Nie wiedzą jednak za wiele o sobie, bo szkolna codzienność, a więc pogoń za wynikami, sukcesami, nie do końca pozwala na to, by zobaczyć, kto tak naprawdę siedzi obok nich w ławce. Sami zaś, z osobna, czują się wyobcowani, nierozumiani. Ich życie jednak zmienia się, gdy zgłaszają się do wolontariatu w domu spokojnej starości, gdzie chcą w początku tylko zdobyć 3 dodatkowe punkty, które mogą zdecydować o dostaniu się do wymarzonej szkoły. Zdobywają jednak w Zacisznej Przystani coś znacznie więcej. Spotykają bowiem starych ludzi, którzy mówią im rzeczy, o których nigdy nie myśleli, albo też się ich bali: „Pamiętaj, że każdy z nas kiedyś się zestarzeje. Starość to normalna część życia. Nie można przed nią uciekać. To nie ospa. To choroba, która rozwija się od urodzenia. Każdy ją w sobie nosi, ale nikt w to nie wierzy, dopóki go nie dopadnie.” Ci właśnie starszankowie, poprzez historie swojego życia, stan splątania, w którym się sami teraz znajdują, mówią im: „Jeśli ty nie będziesz sobą, to kto będzie?”. Niełatwo jest słuchać wyznań starszych: „My nikogo nie obchodzimy. Tracimy wzrok, słuch, zanikają nam mięśnie, kości, pamięć. Nie po to nas tu zamknęli, żeby ktoś z nami rozmawiał. Zamknęli nas, żeby nas schować przed światem, bo do niego nie pasujemy, tylko zaśmiecamy krajobraz”.

Dzięki tej powieści zrozumiesz, że w życiu nie są ważne tylko oceny, że czasem warto uważnie rozejrzeć się po klasie, i pomyśleć, kim są i co czują moi koledzy. Może wtedy dostrzeżesz to, że ta zawsze idealna Maria tak naprawdę wymiotuje po każdym posiłku, a wycofana, ze słuchawkami na uszach Lena świetnie rysuje? A Miłosz w naciągniętym na głowę kapturze nie jest alienem czy też słabeuszem. Pomyśl o tym, że starsi ludzie nie są z innej planety, że spotkanie z nimi może nam pomóc wyjść ze stanu splątania.

Mocny serial „Wielka woda”

W lipcu 1997 roku Europę nawiedziła fala powodzi, dotarła do Czech, Niemiec, Słowacji, Austrii i Polski. W naszym kraju zginęło około 56 osób, straty materialne oszacowano na 3,5 miliarda dolarów. Wiele miejscowości zostało zalanych, także Wrocław – stolica Dolnego Śląska. O zbliżającej się fali powodziowej i jej niszczącej sile opowiada znakomity serial Netflixa „**Wielka woda**” w reżyserii Jana Holoubka i Bartłomieja Ignaciuka. To katastroficzna opowieść o ludziach, naukowcach i lokalnych działaczach, którzy muszą postawić diagnozę, ocenić ryzyko i podjąć decyzję, które zdecydują o losach mieszkańców, samego miasta. Historia, która przeraża, ale też wciąga. Każdy odcinek odkrywa nowe fakty z życia miasta, ale i poszczególnych bohaterów, bo również spod metaforycznej wody wyłaniają się osobiste i rodzinne tajemnice. To opowieść o pani hydrolog, która próbuje przekonać lokalne władze do mówienia prawdy, do działania, póki jeszcze nie jest za późno. Ale to też jej osobista historia, tajemnice przeszłości.

W głównych rolach występują znakomici aktorzy: Tomasz Schuchardt, Agnieszka Żulewska, Tomasz Kot, Ireneusz Czap.

fot. materiały prasowe

Słówka młodzieżowe na TOPIE

Rozmawiasz z kuzynami z Polski... i nagle natykasz się na słowa, których nie do końca rozumiesz. Oto krótka ściągawka z modnymi, młodzieżowymi zwrotami.

SIEMKA – cześć.

BUDA – szkoła.

LUFA – jedynka w szkole, najgorsza ocena.

BOOMER – określenie osób starszych.

GITÓWA – od „git”, oznacza, że coś jest świetne.

MROZI – reakcja na coś żenującego.

SZTOS, SZTOSIK – coś jest super.

ROZKMINIĆ – przemyśleć, zrozumieć.

DZBAN – osoba niezbyt inteligentna, niewygadana, a do tego bardzo niemiła.

ZARZUTKA – prowokacyjny wpis na forum publicznym.

PRZYDAŚ – coś, co nie jest potrzebne, ale może się przydać.

GRAMOTNY – inteligentny, bystry, łapiący w lot.

ZAPUSZCZAĆ ŻURAWIA – ściągać.

OPYLIĆ – sprzedać.

KIMAC – spać

MIKRUS – człowiek niskiego wzrostu.

UBAW – zabawa.

CHATA – mieszkanie.

ŻAL – głupie, okropne.

ŚPIULKOLOT – miejsce spania, słowo pochodzące od mema – „śpiulkać”, czyli spać.

BAZA – wyraz aprobaty, pozytywnych emocji.

ZAŁAMKA – określenie na smutek, chandrę oraz na złe samopoczucie, gdy musimy coś zrobić, czego nie chcemy, co nam się nie podoba.

NAURA – na razie.

SWEETAŚNIE
– słodko, fajnie.